

T.C.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM
ARAŞTIRMALARINA YÖNELİK TUTUM VE
GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Sevilay DELİHASAN

Doç. Dr. Zehra ASLAN

Danışman

Prof. Dr. Yılmaz GEÇİT

İkinci Danışman

RİZE

2019

KABUL VE ONAY

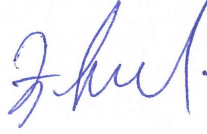
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalında, Sevilay DELİHASAN tarafından “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutum ve Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 18/12/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği başarıyla bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Yavuz AKBAŞ

Kabul / ~~Red~~

Üye : Doç. Dr. Zehra ASLAN

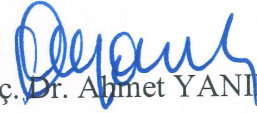
Kabul / ~~Red~~

Üye : Doç. Dr. İlhan TURAN

Kabul / ~~Red~~

16/12/2019

Doç. Dr. Ahmet YANIK

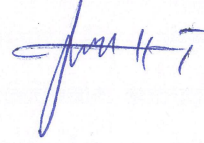
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tezde kullanılan bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlandığını, bu çalışmada şahsıma ait olmayan her türlü bilginin ve ifadenin kaynağına atıf yapılarak yer verildiğini bildiririm. İfade ettiklerimin aksine bir durumla karşılaşıldığında her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

18/10/2019

Sevilay DELİHASAN

ÖN SÖZ

Eğitim, ivmeli bir şekilde artan bilimsel araştırmalardan beslenir. Bilginin sürekli güncellendiği küreselleşen dünyada öğrencilerin çağın gereklerine uygun olarak yetiştirilmesi için öğretmenlerin yapılan eğitim araştırmalarını takip etmesi ve gerekli durumlarda öğretim sürecini bu araştırmaların sonuçları doğrultusunda yeniden düzenleyebilmesi gerekmektedir. Eğitime yönelik araştırmaların sınıflarda uygulanmaya dönüşmesi sürecinde en büyük rol, öğretmenlere düşmektedir.

Eğitim literatürü incelendiğinde araştırmaların, uygulamaya geçirilmesini konu edinen çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Fakat sosyal bilgiler öğretmenleri özelinde yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin eğitim, araştırmaları takip edebilme, sonuçlarını anlayabilme, sınıflarda uygulayabilme ile eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının belirlenmesi ve sonuçlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Eğitim araştırmaları ve uygulamaları arasındaki boşluk, nedenleri ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

Çalışmam boyunca desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olduğunu hissettiren danışman hocam Doç. Dr. Zehra Aslan'a, ikinci danışmanım olarak destek sağlayan Prof. Dr. Yılmaz Geçit'e, jüri üyesi Doç. Dr. Yavuz Akbaş, ve üzerimde lisans döneminden bugüne emeği bulunan Doç. Dr. Adem Beldağ ve Doç. Dr. İlhan Turan'a, bu süreçte manevi katkılar sağlayan arkadaşlarım Hilal Kışmır, Gonca Ergezer, Ecrin Kara ve Jean Valjean'a, hayat boyu bir eli hep üstümde olan sevgili Nesteren Davutoğlu'na, bu günlere gelmemde en büyük faktör olan anneme ve kardeşlerime en içten teşekkürlerimi sunarım.

Sevilay DELİHASAN

RİZE 2019

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	2
ETİK BEYAN	3
ÖN SÖZ.....	4
İÇİNDEKİLER.....	5
ÖZET	7
ABSTRACT	8
TABLOLAR LİSTESİ	9
KISALTMALAR	11
GİRİŞ.....	12
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR, YÖNTEM, BULGULAR	
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	18
1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Sosyal Bilimlerle İlişkisi	18
1.2. Dünya ve Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi.....	19
1.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Gelenekleri.....	21
1.3.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler	21
1.3.2. Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	22
1.3.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	22
1.4. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı ve Önemi.....	22
1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23
1.6. Eğitim Araştırmaları	23
1.7. Tutum	26
1.8. İlgili Araştırmalar	28
2. YÖNTEM.....	35
2.1. Araştırma Modeli.....	35
2.2. Evren ve Örneklem	36
2.3. Veri Toplama Aracı	38
2.4. Verilerin Analizi	39
2.5. Güvenirlilik Analizi	41
3. BULGULAR	42

3.1. EAÖTE'den Elde Edilen Bulgular.....	42
3.2. Görüşme Formundan Elde Edilen Veriler.....	49
SONUÇ VE ÖNERİLER	60
KAYNAKLAR	66
EKLER.....	71
Ek-1: Eğitim Araştırmaları Tutum Anketi	71
Ek-2: Görüşme Soruları	73
Ek-3: Ölçek Kullanım İzni	74
Ek-4: Milli Eğitim Bakanlığı İzni	75
ÖZ GEÇMİŞ	76

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Tez Türü: Yüksek Lisans Tezi

Danışmanı: Doç. Dr. Zehra ASLAN

İkinci Danışman: Prof. Dr. Yılmaz GEÇİT

Hazırlayan: Sevilay DELİHASAN

Yıl: 2019

Sayfa Sayısı: 76

ÖZET

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının belirlenmesi, araştırmaları takip edebilme, sonuçlarını anlayabilme, sınıflarda uygulayabilme durumlarının belirlenmesi ve sonuçların çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlayan bu çalışmanın örneklemini Rize, Trabzon, Artvin il merkez ve ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan 146 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

Karma bir araştırma olan bu çalışmada hem nicel hem de nitel bir yaklaşım takip edilmiştir. Nicel veri toplama aracı olarak İlhan, Şekerci, Sözbilir ve Yıldırım (2013) tarafından geliştirilen ‘Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği (EAÖTÖ)’ uygulanmıştır. Nitel boyutta ise Gitlin, Barlow, Burbank, Kaucak ve Stevens (1999) tarafından geliştirilen ve Çepni ve Küçük (2003) tarafından Türkçeye uyarlanan görüşme soruları kullanılmıştır. Yapılan analizler sonrası sosyal bilgiler öğretmenlerinin çeşitli değişkenlere bağlı olarak eğitim araştırmalarına yönelik olumlu tutuma sahip oldukları ve eğitim araştırmalarını gerekli ve değerli buldukları, fakat araştırmaların uygulanabilir olmadığını, okullardaki kullanımlarının yaygınlaştırması gerektiğini, öğretmenlerin teşvik edilmeye ihtiyaç duyduklarını vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Araştırmaları, Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, Tutum, Öğretmen Görüşleri, Karma Araştırma

Recep Tayyip Erdogan University Graduate School of Social Sciences

Department: Department of Turkish and Social Studies Education

ThesisType: Master Thesis

Master Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr Zehra ASLAN

Co- Supervisor: Prof.Dr.Yılmaz GEÇİT

Author: Sevilay DELİHASAN

Year: 2019

Pages: 76

ABSTRACT

This study aims to determine the attitudes of social studies teachers towards educational research, to be able to follow the researches, to understand the results, to determine the application status in classrooms and to examine the results according to various variables. The study group consists of 146 social studies teachers working in secondary schools in Rize, Trabzon, Artvin city center and districts.

In this study which is a mixed research, quantitative and qualitative approach is followed. As a quantitative data collection tool, used ‘Teacher Attitude Scale towards for Educational Research’ developed by İlhan, Şekerci, Sözbilir and Yıldırım (2013). As a qualitative data collection tool was used interview questions developed by Gitlin, Barlow, Burbank, Kaucak and Stevens (1999) and adapted to Turkish by Çepni and Küçük (2003). After the analyzes, social studies teachers have positive attitude towards educational research depending on various variables and found educational research necessary and valuable, but they stressed that research was not applicable, that their use in schools should be disseminated, that teachers needed to be encouraged.

Keywords: Educational Research, Social Studies Teachers, Attitude, Teacher Opinions, Mixed Research.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. EAÖTÖ'nün Uygulandığı Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	37
Tablo 2. Ölçeğin Boyutları ve Boyutları Ölçen Maddeler.....	39
Tablo 3. Basıklık ve Çarpıklık Değerleri.....	40
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Genel Tutumları.....	42
Tablo 5. Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumuna İlişkin Ölçek Ortalamalarının Cinsiyetlerine Göre Durumlarını Gösteren Bağımsız t-Testi Sonuçları.....	45
Tablo 6. Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumuna İlişkin Ölçek Ortalamalarının Eğitim Seviyelerine Göre Durumlarını Gösteren Bağımsız t-Testi Sonuçları.....	46
Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının Mesleki Deneyimlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	47
Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının Şehirlere Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	48
Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmasını Tanımlamaları Üzerine Bulgular.....	50
Tablo 10. Eğitim Araştırmalarının Sınırlıklarının Neler Olduğuna Dair Bulgular.....	51
Tablo 11. Sosyal Bilgiler Eğitimiyle İlgili Yapılan Araştırmaların Sonuçları Sınıfınızdaki Öğretiminizi Nasıl Etkiler' Sorusuna Dair Bulgular.....	52
Tablo 12. Eğitim Araştırmalarının Kimler Tarafından Yapıldığı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Bu Araştırmalara Nasıl Ulaşabildiği Üzerine Bulgular.....	53
Tablo 13. Eğitim Araştırmalarının sonuçlarını Kullanma Bakımından, Okulunuz Diğer Okullardan Farklılık Gösteriyor Mu?' Sorusuna Dair Bulgular.....	55
Tablo 14. 'İçinde Bulunduğunuz Sosyal Şartlar Araştırma Yapmanızı Nasıl Etkiler' Sorusuna Dair Bulgular.....	56
Tablo 15. 'Kendi Okulunuz ve Sınıfınızla İlgili Kararların Alınmasında Yetkili Kişiler Kimler Olmalıdır?' Sorusuna Dair Bulgular.....	57

Tablo 16. ‘Eğitim Araştırmalarına Aktif Olarak Katılmak Ve Kendi Sınıfınızda Uygulama Yapmak İster Misiniz?’ Sorusuna Dair Bulgular.....	58
Tablo 17.Ülkemizdeki Eğitim Araştırmalarının Gelişip Pratikte Daha Fazla Yankı Bulması İçin Önerilere Dair Bulgular.....	58

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
EAÖTÖ	: Eğitim Araştırmaları Tutum Ölçeği
EAG	: Eğitim Araştırmalarının Gerekliliği
EADV	: Eğitim Araştırmalarına Değer Verme
EAU	: Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği
f	: Frekans
n	: Kişi sayısı
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
SBDÖ	: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretimi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Ykl.	: Yaklaşık Olarak
%	: Yüzde
$\bar{x}$	: Aritmetik ortalama

GİRİŞ

Çalışmanın ilk aşaması olan bu bölümde araştırmanın problemi ve alt problemleri, araştırmanın amacı, önemi, varsayım ile sınırlılıklar ve tanımlar sunulmuştur.

Problem Durumu

Bilginin sürekli güncellendiği çağımızda, öğrencilerin çağdaş bireyler olarak yetiştirilmesi için öğretmenlerin araştırmaları takip etmesi ve gerektiğinde öğretim sürecini, bu araştırmaların ortaya koyduğu sonuçlara göre yeniden düzenleyebilmesi gerekmektedir. Eğitim araştırmaların en temel amaçlarından biri de eğitim sürecindeki sınıf uygulamalarını geliştirmek ve elde edilen bilgilerin kullanılmasını sağlamaktır. Dolayısıyla eğitime yönelik araştırmaların sınıf içi uygulamalara dönüştürülmesinde, öğretmenler sürecin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Eğitim literatürü incelendiğinde, araştırmaların uygulamaya dönüştürülmesini konu edinen çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Broekkamp ve Hout-Wolters, 2007). Bu çalışmalarda genel anlamda eğitim araştırmaları ve eğitim uygulamaları arasındaki boşluk, nedenleri ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur. Genel olarak yapılan çalışmalarda araştırma-uygulama arasındaki boşluğun nedenleri, araştırma sonuçlarının sınıf uygulamalarına entegrasyonunun neden bu kadar zaman aldığı sorunlarına odaklanılmıştır. Konuyla ilgili literatür bilgileri bir taraftan öğretmenlerin bakış açısının önemini vurgularken diğer taraftan bu konunun fazla çalışılmadığı (Foegen vd., 2001) ifade edilmektedir (Ateş ve Yıldırım, 2015).

Eğitim araştırmaları ile bunların pratikte uygulanması ve öğretmenlerin bu çalışmalarla ilişkilerini inceleyen araştırmalarda; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uygulamaları boyunca araştırma bulgularından hiç

faydalanmadıklarını ya da çok az faydalandıklarını, bazı öğretmenlerin ise eğitim araştırmaları hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ortaya koymuştur (Ekiz, 2006). Örneğin; Sarı'nın (2006) Adana ilinde 54 sınıf ve 24 branş öğretmeni ile gerçekleştirdiği çalışmaya göre, öğretmenler alanda yapılan araştırma ve gelişmeleri yeterince takip etmemektedir. Benzer şekilde Çepni ve Küçük (2002) tarafından 24 fen bilgisi öğretmeniyle gerçekleştirilen çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar şöyledir; fen bilgisi öğretmenlerinin eğitim araştırmaları ile ilgili deneyimi ve bilgi birikimi çok fazla değildir. Öğretmenler yapılan araştırmaların sonuçlarını, değişkenlik gösteren eğitim durumlarında ve şartlarda uygulanabilir bulmadıklarını, bu nedenle sonuçlarını ciddiye almadıklarını belirtmiştir. Katılımcılar eğitim araştırmalarının sonuçları öğretmenlerce kullanılmamakta aynı zamanda bu sonuçların bulunduğu akademik yayınlar öğretmenlerin okullarına ulaşmadığını dile getirmiştir. Baş (2017) tarafından 315 matematik öğretmeniyle gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına göre, katılımcıların küçük bir bölümünün eğitim araştırmalarını takip ettiği ve en fazla kullandıkları bilgi kaynağının internet olduğu görülmüştür ve eğitim düzeyi arttıkça eğitim araştırmalarını takip etme düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir. Şahin ve Arcagök'ün (2015) Çanakkale'de 206 ilköğretim öğretmeniyle yürüttüğü çalışmada benzer şekilde öğretmenlerin önemli bir bölümünün eğitim araştırmalarına yönelik olumlu tutuma sahip olduğu fakat takip etme ve uygulama sıklıklarının düşük, istenen düzeyde olmadığı görülmüştür.

Ulusal literatüre bakıldığında araştırmaların uygulamaya yansımada durumunu konu edinen çalışmaların az sayıda olduğu, eğitim alanında araştırma-uygulama arasındaki ilişkilerin yeterince aydınlatılmadığı, üzerine kapsamlı çalışmalar yapılmadığı görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile gerçekleştirilen spesifik bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Dolayısıyla yapılan bu çalışmanın araştırma-uygulama arasındaki kopukluğun giderilmesine katkı sağlamasının yanı sıra konuya olan ilginin ve farkındalığın artmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının nasıl olduğu ve araştırmaların uygulamaya yansımaya yönelik görüşleri çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda bir diğer cevap aranan alt problemler ise aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin;

1. Eğitim araştırmalarına yönelik tutumları, lisansüstü eğitim durumları, mesleki deneyimleri, görev yaptıkları şehir ve cinsiyetlerine göre değişkenlik gösteriyor mu?
2. Yapılan akademik çalışmalara erişme bilgileri ne düzeydedir?
3. Sınıftaki eğitim-öğretim durumlarını düzenlerken yapılan eğitim araştırmalarının ortaya koyduğu sonuçlara ne derece yer vermektedirler?
4. Eğitim araştırmalarının sonuçlarına göre eğitim-öğretim durumlarını düzenlemeleri okuldan okula farklılık gösteriyor mu?
5. İçinde bulunduğu sosyal şartlar araştırma yapmalarını etkiliyor mu?
6. Okul ve sınıfla ilgili kararların alınmasındaki yetkili kişiler, mevcut eğitim araştırmalarını kullanmalarını nasıl etkiler?
7. Eğitim araştırmalarına aktif olarak katılma ve kendi sınıfında uygulama yapma konusundaki görüşleri nelerdir?
8. Eğitim araştırmalarının gelişip, pratikte daha fazla yankı uyandırması için önerileri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Ülkemizde ve dünyada eğitimin kalitesini artırmak için birçok eğitim araştırması yapılmaktadır. Eğitim araştırmaları, eğitim-öğretim sürecinin incelenmesi, gözlemlenmesi ve bunların sonucunda elde edilen bulguların yorumlanması aşamalarından oluşur. Yapılan araştırmalar, eğitim uygulamalarının ve programlarının gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır. Eğitim araştırmalarının etkinliği, eğitim öğretim sürecinin uygulayıcıları olan öğretmenlerin, bu araştırmalara yönelik tutumlarıyla yakın ilişkilidir. Bu süreçte

en etkin rol oynayan kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri lisans eğitimiyle sona ermez. Öğretmenlerden alanlarındaki gelişmeleri takip edip edindikleri bilgileri, yeni teknik ve yöntemleri eğitim-öğretim faaliyetlerinde uygulamaları beklenir. Bu araştırmanın da temel amacı bu beklenti doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının belirlenmesi, araştırmaları takip edebilme, sonuçlarını anlayabilme, sınıflarda uygulayabilme durumlarının ortaya koyulması ve sonuçların çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

2005 sonrası eğitim literatüründe sıklıkla karşımıza çıkan yapılandırmacılık yaklaşımı, öğretmenlere, mevcut öğretim programlarını uygulama görevinin yanı sıra; araştırma, planlama ve değerlendirme çalışmaları yapma gibi sorumluluklar da yüklemektedir (Geçit, 2015). Bu yeni yaklaşım, öğretmenlerin de araştırmacı bir bakış açısına sahip olmaları, eğitim-öğretim sürecinde yeni yöntem ve teknikler kullanmaları ve karşılaştıkları problemleri çözebilmeleri ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Nitelikli eğitim gerçekleştirmek üzerine yapılan birçok eğitim araştırması bulunmasına rağmen, eğitim sisteminin önemli öğelerinden olan öğretmenlerin, genel olarak bu çalışmalardan uzak olduğu, mevcut eğitim çalışmalarından gereği kadar faydalanmadıkları ya da faydalanamadıkları, eğitim-öğretim sürecinde araştırma yapmadıkları gibi konular eğitim araştırmacıları tarafından tartışılmaktadır. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarından yararlanmalarında, bu araştırmalara yönelik tutumlarının da etkili olduğu söylenebilir. Tutumlar, bireyin davranışlarında yönlendirici bir etkiye sahiptir ve olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilmektedir (Tavşancıl, 2006).

Diğer taraftan yapılan eğitim araştırmalarının, özellikle uygulamada yaşanan sorunların çözümüne yönelik katkı sağlayamaması, uygulayıcıların eğitim araştırmalarına karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine neden olmaktadır. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı tutumlarının belirlenmesi ve bu

tutumların olumlu yönde geliştirilmesinin, eğitim sistemimizin hedeflediği araştırma kültürünün yaygınlaşmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ulusal literatüre bakıldığında sosyal bilgiler öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarına yönelik tutumları ve araştırma sonuçlarından faydalanma sıklıklarının konu edinen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla yapılan bu çalışma, araştırma-uygulama arasındaki kopukluğun giderilmesine katkı sağlaması ve konuya olan ilginin ve farkındalığın artması açısından önemlidir.

Varsayımlar

1. Katılımcıların ölçeklere verecekleri cevaplar onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.
2. Ölçeklerin uygulanacağı örneklem grubu evreni temsil etmektedir.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışmada elde edilecek veriler 2018-2019 eğitim-öğretim yılında görev yapan ortaokul öğretmenlerinden sağlanacaktır.
2. Araştırmanın verileri, kullanılacak olan ölçeklerin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim Araştırması: “Eğitim araştırması, insanların eğitim ortamlarında nasıl ve niçin davrandıklarının keşfedilmesinin sistemli sürecidir (Anderson, 1990; akt. Balcı, 2010)”.

Tutum: “Bireyin kendisine ya da çevresindeki herhangi bir toplumsal konu obje ya da olaya yönelik deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği bilişsel duyuşsal ve davranışsal bir tepki ön eğilimi biçiminde ifade edilmektedir (İnceoğlu, 1993)”.

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilimlerin bulgularını kullanarak, öğrencilere, sosyal yaşama uyum sağlamada ve sosyal sorunlara çözüm üretmede ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan derstir.

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR, YÖNTEM, BULGULAR

1.BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Sosyal Bilimlerle İlişkisi

İnsanlar toplum içerisinde yaşarlar ve insanlar arası ilişkilerin belirli toplumsal bir düzen içinde yürütülmesi gereklidir. Toplum yaşamına uyumlu olma, yani sosyal hareket kurallarının gerektirdiği bilgi ve donanım, sosyal benliğin oluşumu ve sosyal kişiliği kazanma, ancak eğitimle olur (Çiftçi, 2008). Sosyal bilgiler aracılığıyla bireylere eğitim yoluyla bu beceri, kavram ve değerlerin kazandırılması hedeflenir.

Sosyal bilgiler, tüm çeşitlilikleriyle toplum içinde ve coğrafya üzerinde oluşan olayları, bunların gerçekleşme nedenlerini, vatandaşlık hak, ödev ve sorumluluklarının neler olduğunu belirten, kısaca insan ve onun sosyal ve fiziki alanıyla geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir. Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin analiz ve bulgularının bir toplumda yaşamakta olan kişiler için gerekli olan ortak öğelerini kapsar.

Birey ve yaşamı konu edinen Sosyal Bilgiler ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekleri kanıtlamaya dayanan bir bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilmiş yaşamdan bilgilerdir. Sosyal Bilgiler tüm Sosyal Bilimlerin, felsefe ve diğer etkinliklerin kesiştikleri bir alandır (Sönmez, 1999, s.17).

“ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) Sosyal Bilgileri şu cümlelerle tanımlamaktadır; Vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve Sosyal Bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla bir araya gelmesinden oluşmuş olan bir çalışma alanıdır. Okul programı içeriğinde Sosyal Bilgiler hukuk, felsefe, antropoloji, ekonomi, coğrafya, siyasal bilimler, arkeoloji, sanat, edebiyat, psikoloji, din, sosyoloji, doğa bilimlerinde uygun ve ilgili içeriklerden süzölmüş, sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı yaratır. Sosyal Bilgilerin asıl amacı, birbirine bağımlı,

global bir dünyada, kültür farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu faydasına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar alabilme becerisini geliştirmek için genç kişilere yardımcı olmaktır (NCSS, 1993, Aktaran: Doğanay, 2002, s.16)''.

Yukarıdaki tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi sosyal bilgiler; çeşitli sosyal bilim dallarından özetlenerek seçilmiş, öğrencilerin seviyelerine göre sadeleştirilmiş konuları içeren ve ilköğretim bölümlerinde okutulan dersin ismidir.

Sosyal bilgiler ile alakalı tanımlamaların ortak paydalarından birisi de onun toplumsal gerçekle olan bağıdır. Toplumsal gerçek, toplumsal hayatı düzenleyen her türlü etkinliktir, insanın yaşamında kullandığı ve zorunlu olan, onun daha rahat, mutlu, kolay yaşamasını, kendini gizli becerileri doğrultusunda geliştirmesini sağlayan bütün toplumsal olgular ve ilişkiler bu kavramın kapsam alanına girebilir. Bu açıdan, tüm sosyal bilimler felsefe ve diğer etkinliklerin kesiştiği bir alan olarak düşünülebilir.

Bu ders, kişinin ortak kültür üzerinden kendini oluşturabilmesi amacı ile çeşitli disiplinlerdeki kavramları ortak bir çatı altında buluşturmayı öncelik olarak görür. Sosyal bilgiler öğretiminde bireyin toplumsallaşması, içinde bulunduğu dünya ve toplumun nitelikli bir parçası olması hedeflenmektedir (Turan ve Ulusoy, 2010).

Sosyal Bilgiler, öğrencilere aktarılacak olan bilgilerin içeriğini belirlemek için Sosyal Bilimlerden faydalanmakta, Sosyal Bilimler ise ilköğretim öğrencilerine Sosyal Bilgiler aracılığı ile kazandırılmaktadır.

1.2. Dünya ve Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi

Dünyada Sosyal Bilgiler eğitiminin nerede ve ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemekle beraber, Antik Yunan ve Roma gibi büyük medeniyetler kurmuş olan batı toplumlarında ilkçağdan beri Sosyal Bilgiler konuları okullarda ders olarak gösterilmiştir. Thukydides (ykl. M.Ö. 145-86) Aristo, Heredotes ve Eflatun, Çin’de Sima Qian (ykl. M.Ö. 145-86) ile Du-Yu (732-812) tarih dersleri okutmuştur. Avrupa’da 13. asırdan beri Paris, Oxford, Bologna gibi okullarda da bu dersler okutulmuştur (Bilgili, 2008, s.19).

Sosyal Bilgiler ismiyle bir dersin ilkokul ve ortaokullarda okutulmasını savunan ilk kişi, Fransız düşünürü Condorcet (1743-1794) olmuştur. Amerika'da eğitim kurumlarına ders olarak, 18. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında yaşadığı ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda oluşan büyük değişimin meydana getirdiğı problemlere bir çözüm bulmak ve ulusal toplum anlayışını oluşturmak için konulmuştur. Sosyal Bilgiler ilk kez bir ders adı olarak 1916 yılında ABD’de kullanılmış ve eğitim programı ile vatandaşlık bilgisi, tarih, coğrafya konularından oluşan bir tür Sosyal Bilgiler dersi içeriğı oluşturulmuştur (Binbaşoğlu, 1988, s.38).

Türk Eğitim Tarihinde ise, Türklerin İslam’ı kabul edişlerinden de önce, toplumsal hayatla alakalı bazı bilgi ve kurallarla gelenek-görenekler gençlere ve çocuklara öğretilmeye çalışılmıştır. İslamiyet’in kabul edilişinden sonra ise daha çok İslam dinine temel olarak alınan konuların öğretilmesi yoluna gidilmiştir. Selçuklu Nizamiye medreselerinde Sosyal Bilgiler konularına (özellikle Tarih ve Coğrafya) yer verilmiştir. Osmanlı Döneminde Sosyal Bilgiler olarak toplumsal değerler ve dini inançlar öğretilmiştir ve Osmanlı eğitimi içerisinde Tarih ve Coğrafya derslerinin bulunduğu Sosyal Bilgiler dersi ilk defa Tanzimat dönemindeki okul programlarında kendine yer bulmuştur.

Sosyal Bilgiler kapsamındaki Tarih ve Coğrafya dersleri ilk defa II. Abdülhamit zamanında Maarif Nezareti’ne bağı Usul-i Cedide uygun eğitim-öğretim sunan birer ilköğretim kurumu olan İptidailerin programında yer almıştır (Budak ve Budak 2014). Cumhuriyet dönemi ile 1924’te Musahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniye dersleri birleştirilerek 1926 programında Yurt Bilgisi adını almıştır (Akyüz, 2005, s.5).

1948 yılı programında dördüncü ve beşinci sınıfta okutulan Yurttaşlık Bilgisi, Coğrafya ve Tarih dersleri “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında toplanmıştır. 1948 ilkokul programında “Yurt Bilgisi” dersinin adı ise “Yurttaşlık Bilgisi” olarak değiştirilmiştir. 1968 tarihli yeni İlkokul Programı’nda, toplum ve ülke incelemeleri dersinin adı Sosyal Bilgiler olarak değiştirilmiştir (Tazebay, Çelenk, Tertemiz ve Kalaycı, 2000, s.38-39).

Ülkemizde 1970-1971 yılında Sosyal Bilgiler, deneme niteliğinde ortaokullarda yer almıştır. 1985 yılından sonra Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim II. kademedeki Milli Coğrafya, Milli Tarih ve Vatandaşlık dersleri olarak işlenmeye başlanmış, 1992 yılında ise yeni bir Vatandaşlık Bilgileri programı uygulanmıştır. 1997’de ilköğretim okullarında okutulan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri uygulamadan tamamen kaldırılmış; yerlerine Sosyal Bilgiler dersi eklenmiştir.

1998 yılından beri dünyadaki gelişmeler takip edilerek sosyal bilgiler programını geliştirme çalışmaları devam etmiştir, 2005-2006 yılından beri tüm ülkede problem çözme, tematik düşünme ve iş birlikçi öğrenmeye vurgu yapan yapılandırmacılık yaklaşımı temel alınmıştır.

1.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Gelenekleri

Sosyal bilgiler öğretimi, temelde vatandaşlık eğitimi gibi görünse bile, uzmanlar çeşitli yaklaşımlara da sahip olmuşlardır. Bu yaklaşımlar şunlardır:

1.3.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler

Bu aktarımdaki temel amaç öğrencilere kültürel mirası aktararak, onların iyi birer vatandaş olmalarını sağlamaktır. Kültürel miras aktarılırken, öğrencilere geçmişteki değerler, inançlar, bilgiler ve olgular öğretilerek temel toplumsal kimlik kazandırılmaya çalışılır.

Tarihi öğrenmek, sorumluluk almak, geçmiş ve geleneklerle gurur duymak, otoriteye uygun davranışlar sergilemek ve toplumsal değerlere bağlılık, vatandaşlık aktarımı programının içeriğini oluşturur. Bu yöntemin, sosyal bilgilerin ilk ortaya çıkış amacını gerçekleştirmek üzere oluşturulmuş olabileceği söylenebilir. Nitekim ABD’de 1916 yılında sosyal bilgiler dersi ihtiyacı, o günlerdeki toplumsal problemleri çözmek ve böylece “Amerikan vatandaşlığı” kavramını benimsetmek üzere doğmuştur.

1.3.2. Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Bu yaklaşıma göre sosyal bilimlere ait bilgi, beceri ve değerlerin kazanılması etkili vatandaşlık için en iyi hazırlıktır. Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretimine göre öğrenciler, sosyal bilimlerin kuramları ve temel kavramları ile yorumlama ve bilgi toplama aşamalarını öğrenmelidir.

Temel amacı, Sosyal bilimcilerin düşünme biçimlerini öğrenebilmiş vatandaşlar yetiştirmektir. Bu şekilde öğretim gören vatandaşlar, dünyayı sosyal bilimcilerin gördükleri gibi görebilir, gerekli bilgi, beceri ve değerlerle donatılır ve karar alırken sosyal bilimcilerin kavramsal açısını kullanırlar.

1.3.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

John Dewey 'in düşüncelerine dayanan bu yaklaşımın temel amacı, öğrencilerin karar alma ve problem çözme becerilerini öğrenip uygulamalarını sağlamaktır. Bununla birlikte öğrencilerin karşılaştıkları sorunları tanımlayıp, edindiği beceriler sayesinde problemi çözebildiği, öğrenme-öğretme aşamalarına ağırlık vermektedir. Önceden belirlenmiş kalıp içerikler içermez. Öğrencileri doğrudan ilgilendiren, hayatlarına dokunan, toplumsal açıdan endişelendiren güncel sorunlara yönelir. Öğrencilerde araştırmacı ve sorgulayıcı kimlik oluşturmayı hedefler.

1.4.Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı ve Önemi

Nitelikli bireylerden sahip olmaları beklenen, bilgi, değer ve becerilerin önemli kısmı okullarda Sosyal Bilgiler dersinde kazandırılır. Sosyal bilgiler eğitimi ile hayatı boyunca karşılaşacağı problemlere eleştirel ve çözüm odaklı yaklaşabilen, bilgiyi kullanmayı ve üretmeyi bilen, olaylar karşısında gerektiği gibi aksiyon alma becerisini kazanmış, küresel olarak gerçekleşen olayları analiz edebilen, insanlığın bir parçası olduğu bilinciyle, evrensel değerlere ve ahlak yasalarına hâkim, özgür ve demokratik vatandaşlar yetiştirmek amaçlanır.

Bu amaçlar doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi insanı toplumsal yaşama hazırlayan bir ders olmasıyla eğitimde önemli bir yere sahiptir. Bu ders

öğrencileri sosyalleştirip, yaşamla ilgili fikirlerini şekillendirme ve doğa ile insana karşı yapıcı olmalarını sağlama gibi becerilerinin kazandırılmasını sağlar, bir başka deyişle bireyleri gerçek hayata hazırlar.

1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Öğretmen, eğitim-öğretim sürecinin en temel parçasıdır. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmesinde, kendi fikirlerini belirleyip, anlayabilme ve değiştirebilmelerinde yol gösterir. Şüphesiz öğretmenin kalitesi, öğretimin de kalitesine etki eder. Geleneksel eğitim anlayışında öğretmen bilgiyi aktaran ve bilginin mutlak otoritesidir. Bilgiye ulaşmanın oldukça kolay olduğu bu çağda, temel sorular bilgiyi kullanabilme ve geliştirebilme üzerinedir.

Modern çağda öğretmenden beklenen, sınıfa bilgiye ulaşma ve kavramada rehberlik etmesidir. Sadece bilgiyi aktaran değil kazandırılması beklenen değerlerin farkında olup kuşatıcı olması beklenir. Sosyal bilgiler öğretiminin verimli olabilmesi için öğretmenlerin; soru hazırlama, soru sorma ve geri bildirim verme aşamalarında gerekli olan ilkeleri bilmeleri gerekir.

Öğretmenlerde olması gereken bir diğer nitelik de araştırmacı kültüre sahip olmalarıdır. Toplumsal olayların farkında olan, güncelliğini kaybetmeyen, alanları hakkındaki gelişmeleri, yeni yöntem ve araştırma sonuçlarını takip eden nitelikli öğretmenler yalnız sosyal bilgiler öğretimine değil evrensel etik anlayışına sahip vatandaşlar yetiştirilmesine de katkı sağlayacaklardır.

1.6. Eğitim Araştırmaları

Bilimsel hareketin eğitim disiplinine ne zaman girdiğini tayin etmek olanaksızdır (Kaptan, 1998). Yine de tarihsel olarak bakıldığında eğitimdeki bilimsel araştırmaların geçmişi çok eski değildir ve diğer bilimlerdeki (fizik, kimya, biyoloji, tarih, psikoloji, sosyoloji vb.) araştırmalar ile kıyaslandığında oldukça yeni bir olgudur (Ekiz, 2009).

Eğitim araştırması, insanların eğitim ortamlarında nasıl ve niçin davrandıklarının keşfedilmesinin, problemlerin giderilmesinin bilimsel ve sistemli süreci olarak ifade edilebilir (Anderson, 1990; akt. Balcı, 2010). Eğitim üzerine yapılan bilimsel araştırmalarda güvenilir ve yararlı bilgiler elde edilir. Bilimsel araştırmalar, eğitim-öğretim sürecinde de çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Bu araştırmalar zamanla ortaya çıkan aksaklıkları gidererek eğitim öğretimin daha verimli hale gelmesine katkıda bulunurlar.

Eğitimin bilimsel bir disiplin olabileceğini savunanların başında Johann Friedrich Herbart (1776-1841) gelmektedir. Herbart, eğitimin bir bilim olduğunu ve bilimsel olarak incelenebileceğini savunmaktadır (Kaptan, 1998). Herbart eğitim biliminin mümkün olduğunu iddia etti ve eğitimin üniversite çalışmaları için bir konu olması gerektiği düşüncesini ileri letti (Encyclopedia Britannica, 2012). Avrupa’da üniversitelerin eğitim bilimine kapılarını açmaları Herbart ’ın çabaları ile mümkün olmuştur. Onun fikirleri 1860’larda Almanya’yı etkisi altına aldı ve Amerika’da bile yayıldı (Encyclopedia Britannica, 2012). Herbart’ın eğitimde önem verdiği ilgi ve merak kavramları bugün de önemli bir konuma sahiptir. Öğrenmenin psikolojik süreçlerini araştırmayı vurgulaması, eğitim programları yaparken öğrencilerin ilgi, yetenek ve tutumlarına dikkat çekmesi günümüz eğitimini büyük ölçüde etkilemiştir (Ata, 2009).

Öğrenme, eğitimcilerin araştırma konusu olarak ilgisini çeken bir konudur. Hermann Ebbinghaus, 1885 yılında öğrenme üzerine deneysel analizler yapmaya başlamış, öğrenme ve belleği ölçebilecek teknikler geliştirmeye çalışmıştır (Kaptan, 1998). Hermann Ebbinghaus bir psikolog olarak zihinsel süreçler üzerinde önemli çalışmalar yapmış ve ayrıca öğrenme ve hafıza (bellek) konularını deneysel olarak inceleyen ilk psikolog olmuştur. Deneylerinde kendini denek olarak kullanmıştır (Ertürk, 2017). Yaptığı deney ve çalışmalar ile Ebbinghaus hem ölçme tekniklerinin gelişimine hem öğrenme işinin anlaşılmasına hem de eğitime araştırma fikir ve tekniğinin girmesine büyük katkıda bulunmuştur (Kaptan, 1998).

19. Yüz yılın sonlarında Amerika’da eğitim üzerine çalışmalar yapan bilim insanlarından biri de pedagojide bir öncü olan John Dewey’dir. 1896 yılında

Chicago Üniversitesi'nde kurduğu "Laboratuvar Okulu" ile eğitim dünyasında bir çığır açmış ve bu okulda 4-14 yaş grubundaki çocuklara aktif öğretim yöntemleri doğrultusunda eğitim vermiştir (Yeşiltaş ve Kaymakçı 2009). Yöntem ve yönetimin, eğitim alanında uygulandığının ilk öncüsü olmuştur. 1920 'lerden itibaren deneyimlerini paylaşmak ve eğitim sistemlerini incelemek amacıyla çeşitli ülkelere eğitim seyahatleri yapmıştır. Eğitim seyahatleri yaptığı ülkelerden biri de Türkiye'dir (Ata, 1998). Dewey, Atatürk'ün davetiyle Türk Eğitim Sistemi'ni incelemek üzere iki ay süreyle (19 Temmuz-10 Eylül 1924) Türkiye'ye de gelmiştir. Ülkemizdeki incelemelerinin sonucunda bir rapor yayınlamıştır. John Dewey'nin düşünceleri eğitimciler aracılığıyla Türk düşünce hayatında ve Türk eğitim sisteminde oldukça etkili olmuştur (Ülken, 1999). Bu anlamda Dewey'nin raporu Atatürk döneminde eğitim sisteminin yapılandırılmasında ana dayanak noktalarından birini teşkil etmiş ve eğitimle ilgili olarak yapılan birçok reforma da esin kaynağı olmuştur (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2009).

Eğitim araştırmalarının işlevi, uygulanabilirliği ve yararı üzerine yapılan tartışmalar son yıllarda yoğun bir şekilde devam etmektedir. Türk eğitim sisteminde eğitimin içeriğinde ve uygulamalarında uygun bir araştırma ortamının yaratılmadığı; ezberlemeye ve bilgi depolamaya yönelik geleneksel bir yaklaşım uygulandığı da sıkça gündeme gelen bir durumdur. En üst eğitim kurumu olarak üniversitelerde bile, bilim ve bilimsel yöntem kavramlarının yeterince işlenmediği, dolayısıyla araştırma yeterliliklerinin ve becerilerinin öğrencilere gereğince aktarılmadığı savunulmaktadır (Büyüköztürk, 1996). Bunun nedeni olarak, eğitim sisteminde yenileşmeye ve araştırmaya gerek duymayan geleneksel bir yaklaşımın hâkim olması görülebilir. Bilgiyi üreten, ürettiği bilgiyi paylaşabilen, bilimsel tutum ve davranışlara sahip, araştırmacı bireylerin yetiştirilmesini isteyen öğretmenler öncelikler kendilerini bu özelliklerle donatmalıdır.

Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak, eğitim araştırmalarının sonuçlarının derslerde kullanımı günümüzde tüm öğretmenler için bir gereklilik haline geldiği söylenebilir. Özellikle sosyal bilgiler öğretmenleri bu dersin doğasına uygun, sorgulayan, sürecin içinde olan, neden-sonuç ilişkisi kurabilen, üst düzey bilişsel beceriler kazandırılmış etkili vatandaşlar yetiştirebilmek adına eğitim

araştırmalarından faydalanmaladırlar. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarının sonuçlarını derslerinde kullanmaları ile eğitim sistemine yapacakları katkı nitelikli eğitimi gerçekleştirebilmek açısından önem arz etmektedir.

1.7. Tutum

Tutumlar hem sosyal algımızı hem de davranışlarımızı etkilemektedir. Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1999).

Tutumlar, görüşlerden, değerlerden ve inançlardan farklıdır. Tutumlarla görüşler birbirine benzer fakat görüşler, genellenebilirlik derecesi ve ölçme tekniğı bakımından tutumlardan farklıdır (Üstüner, 2006). Görüşler, belirli objelere veya durumlara gösterilen kişisel tepkilerdir. Tutumlar ise daha geniş çapta olaylar grubuna veya insan topluluklarına karşı bireyin davranışlarına etkisi bakımından daha geneldir. İnsanlar görüşlerinin farkındadır ama tutumlarının tam olarak farkında olmayabilirler (Tezbaşaran, 1997). Tutumların değerlerden farkı ise değer kavramının daha geniş ve daha kapsamlı olmasıdır. Değerler ahlaki bir boyutu çağrıştırmaktadır ve karşıt davranış durumlarının kişisel ya da toplumsal olarak tercih edilip edilmediğı hakkındaki inançları temsil etmektedir (Robbins, 1994). İnançlar, bireylerin kendi dünyalarının bir yönü ile ilgili algılarının ve tanımlarının meydana getirdiğı duygu ağıdır. İnançlar çoğı durumda, bireysel ilkelerin kaynağı halindedir. Kişi bilgi, kanaat ve inançlarını açığa vurmak istediğı zaman bunu davranış ve tutumlarıyla belli eder (Eren, 2000).

Davranışların da önemli bir yordayıcısı olan tutum kavramı bilişsel, duyusuşsal ve davranışsal olmak üzere üç boyutta incelenmektedir (Ajzen ve Fishbein, 2000; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011). Bilişsel açıdan tutum, bir kişinin bir obje ya da davranış hakkındaki bilgileri ya da düşünceleridir ve bu kişinin inançlarını detaylı bir şekilde değerlendirmesine dayanır. Tutumun duyusuşsal boyutu ise bir obje ya da davranış için kişinin tercih derecesini belli eden duygusal bir yanıt, kişinin bir obje ya da davranışa karşı hisleridir. Davranışsal boyut ise belirli bir davranışı sergilemek ya da engellemek için bir bireyin fiili davranışıdır (Linden, Bakx, Ros, Beijaard ve Vermeulen, 2012; Linden vd., akt.

Köleli, 2017). Bireylerin davranışları üzerinde bir etkiye sahip olan ve karar verirken taraflı davranmaya neden olabilen tutumlar, olumlu ya da olumsuz davranışların sergilenmesinde etkilidir. Yani bir objeye karşı pozitif tutuma sahip olan bir birey o objeye karşı yönelmeye ve olumlu davranmaya karşı eğilimli olurken negatif tutuma sahip olan bir birey bu objeden uzaklaşma ve o objeye karşı duyarsız kalma eğiliminde olur (Uzun ve Sağlam, 2006).

Öğretmenlik mesleğini uygulayacak olan bireylerin bu mesleğin gerekliliklerini daha etkili biçimde yerine getirebilmelerinin koşullarından biri de mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olmasıdır. Bu nedenle, öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı tutumlarının belirlenmesi, bu çalışmaların sonuçlarını mesleki gelişimlerine katkı sağlamak ve sınıflarındaki eğitimin kalitesini arttırmak için kullanma ihtimallerini etkileyebileceğine inanılmaktadır (İlhan, vd., 2013).

1.8. İlgili Araştırmalar ve Literatür Taraması

Büyüköztürk (1999) Ankara ilinde 256 sınıf öğretmeni ile yürüttüğü “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Araştırma Yeterlikleri” adlı çalışmasında, araştırmaya katılan öğretmenlerin, önemli görülen araştırma yeterliklerine yeterince sahip olmadıklarını tespit etmiş ve bu sonucun nedenlerini şöyle sıralamıştır; hizmet öncesi eğitimde araştırma ile ölçme-değerlendirme dersi alan öğretmenlerin, bu dersleri almayanlara göre araştırma alanında daha yeterli olması ve hizmet öncesi eğitimde anılan derslerin bazı programlarda yer almasına karşılık, genel olarak teorik düzeyde kalarak uygulamaya çok fazla önem verilmemesi ve bu yüzden söz konusu yeterliliklerin tam olarak kazanılamaması. Bu çalışmadaki bir diğer tespit ise öğretmenlerin sahip oldukları araştırma yeterliklerini öğrenciye aktarmada yetersiz olduğudur. Buna sebep olarak da öğretmenlerin kendilerini yeterli görmemeleri gösterilmektedir. Bu araştırmada ulaşılan bir başka sonuç ise öğretmenlerin araştırma olanaklarının yeterli olmadığını düşünmeleridir.

Çepni ve Küçük (2002) tarafından Trabzon il merkezi ve ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 24 fen bilgisi öğretmeniyle gerçekleştirilen “Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmaları Hakkındaki Düşünceleri” isimli çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar şöyledir; fen bilgisi öğretmenlerinin eğitim araştırmaları ile ilgili deneyimi ve bilgi birikimi çok fazla değildir. Öğretmenler yapılan araştırmaların sonuçlarını, değişkenlik gösteren eğitim durumlarında ve şartlarda uygulanabilir bulmadıklarını, bu nedenle sonuçlarını ciddiye almadıklarını belirtmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli çoğunluğu kendini araştırmacı olarak görmemekte, araştırmacı olduğunu söyleyenler derslerinin verimli geçmesi amacıyla çeşitli kaynaklara ulaşmakta, hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmakta, eğitim alanındaki yenilikleri bu şekilde takip etmektedir. Katılımcılar eğitim araştırmalarının sonuçları öğretmenlerce kullanılmamakta aynı zamanda bu sonuçların bulunduğu akademik yayınlar öğretmenlerin okullarına ulaşmadığını dile getirmiştir.

Öztürk’ün (2004) Kırşehir ili ve ilçelerinde görev yapan 40 coğrafya öğretmeni ile yapmış olduğu “Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim

Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme Yeterlilikleri” adlı çalışmasında ulaştığı sonuçlar şu şekildedir; coğrafya öğretmenleri klasik yöntemler kullanmaya devam etmektedir. Coğrafya öğretiminin en önemli unsurlarından olan gezi-gözlem yöntemini kullanamadıkları, bunun ekonomik ve sorumluluktan kaçınma gibi nedenlerden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bir diğer çıkarım da coğrafya öğretmenlerinin eğitim araştırmaları hususunda gerekli ilgi ve alakayı göstermedikleridir.

Ekiz’in (2006) Doğu Karadeniz bölgesinde görev yapan 265 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirdiği “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Karşı Tutumları” adlı çalışmanın bulgularına göre, öğretmenler eğitim araştırmalarının alanında uzman akademisyen araştırmacılar tarafından yapılması gerektiğini düşünmektedir. Ekiz’in çalışmasına göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu eğitim araştırmalarına karşı olumlu düşünmekte ve eğitim araştırmalarını takip edenlerin önemli bir kısmı da araştırma sonuçlarını kendi sınıf içi uygulamalarında kullanmaktadır. Araştırmadan ulaşılan bir diğer sonuç öğretmenlerin, akademisyenlerin yaptığı bilimsel araştırmaları, kendi uygulama kültürlerine uygun bulmadığıdır. Yine bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler kuramsal çalışmalardan daha çok uygulamaya yönelik pratik kaynakları takip etmektedir. Bu araştırmaya göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu gerekli olan fiziksel donanımın sağlanması, araştırmaların yürütülme sürecine yönelik destek verilmesi, ders yüklerinin azaltılması, teşvik edici maddi ödülün sağlanması, gibi bazı olanak iyileştirmeleri sağlandığı takdirde araştırma yapmaya eğilimli olduklarını ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenler, akademisyenlerle iş birliği içinde gerçekleştirilecek çalışmaların daha anlamlı ve verimli olacağını düşünmektedirler.

Sarı’nın (2006) Adana ilinde 54 sınıf ve 24 branş öğretmeni ile gerçekleştirdiği “Araştırmacı Öğretmen: Öğretmenlerin Bilimsel Araştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmasının sonuçlarına göre: Öğretmenler alanda yapılan araştırma ve gelişmeleri yeterince takip etmemektedir. Öğretmenler okullarındaki araştırma süreçlerinde yaşanan sorunların, öğretmenlerin araştırmanın önemine, yararına inanmaması buna bağlı olarak araştırmalara önyargıyla yaklaşmasından kaynaklandığını düşünmektedirler.

Öğretmenler MEB ve okul yönetimleri tarafından da araştırmalara önem verilmediğini, sonuçlarının dikkate alınmadığını, araştırmaların müfredata ve uygulamaya yansıtılmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin neredeyse yarısı okullarında yürütülecek bir çalışmaya aktif olarak katılmak istemediklerini dile getirmiştir. Sarı'nın araştırma sonuçları da benzer şekilde öğretmenlerin eğitim alanındaki bilimsel araştırmalara ilgi göstermekte yetersiz kaldığını ve araştırmaların bulgularını eğitim ortamlarına yeterince yansıtamadıklarını göstermektedir.

Yavuz (2009) "Eğitim Araştırmaları ile İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Analizi" adlı araştırmasının sonuçlarına göre eğitim araştırmaları ile en ilgili grup, sınıf öğretmenliği, özel eğitim ve okul öncesi branşındaki öğretmenlerdir. Öğretmen ve yöneticiler, araştırmaları çoğunlukla internet aracılığı ile takip etmektedirler, en çok araştırılmasını istedikleri ve sonuçlarından en çok etkilendikleri araştırmalar "etkili öğretim model, yaklaşım ve teknikleri, farklı zekâ alanı ve ilgiye sahip öğrenciler için etkili öğretim stratejileri" konulu araştırmalardır.

Korkmaz, Şahin ve Yeşil (2011) Kırşehir il merkezinde 112 öğretmen ile gerçekleştirdiği "Öğretmenlerin Bilimsel Araştırmalara ve Araştırmacılara İlişkin Düşünceleri" isimli çalışmaya dair bulgular ise şu şekildedir; öğretmenlerin önemli bir kısmı bilimsel bir araştırmanın gerçekleştirilme süreci hakkındaki bilgi ve becerilerini yeterli görürken (%33,8), kayda değer bir kısmı da (%34,8) bu açıdan yeterli görmemediğini belirtmiştir. Yine bu çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmı araştırmalara yardımcı olma konusunda isteksizliklerinin araştırmacıların kendilerine olumsuz yaklaşımı, veri toplama araçları uygulanırken izlenen yolun nazik olmaması ve bu tür araştırma taleplerinin çok sık olmasından kaynaklandığını ifade etmektedirler. Çalışmadaki öğretmenlerin %27'si yapılan araştırmaların amacına ulaşmayacağını veya söz konusu araştırmaların gereksiz olduğunu düşündükleri için isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre dikkat çeken nokta şöyledir; kadın öğretmenler bilimsel araştırmaları vakit kaybı olarak gördüklerini, erkek öğretmenler ise okul idaresi aracılığıyla emrivaki yapılması ve bu tür araştırmaların

ünvan kazanmak amacıyla yapıldığını düşündükleri için isteksiz olduklarını belirtmiştir.

Kırıkkaya, Bozkurt, ve Öztürk ün 2012 yılında Kocaeli ilinde 25 öğretmenle gerçekleştirdiği ‘Öğretmen Adaylarının Eğitim Araştırmalarına İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi’ isimli özel durum çalışmasına göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının okullarında eğitim araştırması yapıldığı, öğretmenlerin yarıya yakınının okullarında yapılan araştırmalara konularından haberdar olduğu, öğretmenlerin büyük bir kısmının eğitim araştırmalarının sonucunu önemseydiği ancak yarısından fazlasının okullarında yapılmış olan eğitim araştırmalarının sonuçlarından haberdar olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yarısından fazlası okullarında yapılan araştırmalardan haberdar olmak istedikleri halde araştırmacılardan geri dönüş alamadıklarını dile getirmiştir. Katılımcılar genel olarak fen ve teknoloji alanındaki eğitim araştırmaları uygulamalarından hoşlandıklarını bildirmiştir. Öğretmenlerden yarısından fazlası eğitim araştırmalarıyla ilgili yayın takip ettiklerini söylemelerine rağmen çok az sayıdaki öğretmenin takip ettiği derginin eğitim araştırmalarını içerdiği tespit edilmiştir.

Berber (2013) tarafından Konya ili merkezde bulunan 338 ortaöğretim öğrencisi, orta öğretim okullarında görev yapan 43 öğretmen ve 10 eğitim araştırmacısı ile gerçekleştirdiği ‘Ortaöğretim Öğrenci ve Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Bakışı’ isimli çalışmanın sonuçları, gerek öğrencilerin gerekse öğretmenlerin araştırma kültüründen uzak olduklarını, öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı ilgisiz olduklarını ve araştırmacıların bu durumdan şikâyetçi olduklarını ortaya koymuştur.

Şahin ve Arcagök’ün (2015) Çanakkale’de görevli 206 ilköğretim öğretmeniyle yaptığı ‘İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Yaklaşımları’ adlı çalışmada Öğretmenlerin önemli bir bölümünün eğitim araştırmalarına yönelik olumlu tutuma sahip olduğu fakat takip etme ve yapma sıklıklarının düşük, istenen düzeyde olmadığı görülmüştür. Araştırma yapmanın mesleki gelişim için iyi olduğunu düşündüklerini, yapmama nedenlerinin ise zaman problemi ve asıl işlerinin bu olmadıkları düşüncesinden kaynaklandığını

bildirmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin iş yoğunluğunun araştırmaya zaman kalacak şekilde düzenlenmesi ve branşlarıyla ilgili konferanslara katılmaları için desteklenmeleri gibi beklentilerin öne çıktığı görülmüştür.

Benzer şekilde, Yıldırım vd. (2014) tarafından fen ve teknoloji öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını takip edebilme durumları, araştırma sonuçlarını anlayabilme ve sınıf uygulamalarında kullanabilme durumlarının araştırıldığı bir araştırmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçünün eğitim araştırmalarından haberdar olmadıkları ya da takip etmedikleri saptanmıştır. Bu bulguların aksine, Beycioğlu ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan ‘Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Bakışları’ isimli araştırmaya katılan öğretmenlerin %68’nin öğretmenlik mesleğine başladıklarından bu yana eğitim araştırmalarının bulgularını dikkate aldıkları belirlenmiştir.

Uçgun ve Ünal’ın (2015) Niğde il merkezindeki ilk ve ortaokullarda görev yapan 344 Türkçe ve sınıf öğretmeniyle yürüttüğü çalışmanın sonuçlarına göre benzer şekilde öğretmenler eğitim araştırmalarının gerekli olduğunu düşünmekte ve eğitim araştırmalarına değer vermekte ancak eğitim araştırmalarının uygulanabilir olmadığına inanmaktadırlar. eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının cinsiyet, branş, kıdem, lisansüstü eğitim durumları ve eğitim araştırmaları ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almama durumlarına göre değişmediği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler eğitim araştırmalarının bulgularına göre ders işlemenin zaman alacağı ve bu yüzden müfredattaki konuları yetiştiremeyecekleri, bunun da öğrenci başarısını olumsuz etkileyeceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Baş (2017) tarafından 315 matematik öğretmeniyle gerçekleştirdiği çalışmanın sonuçlarına göre, 1-5 yıl deneyime sahip katılımcıların 6-10 yıl ve 11-15 yıl deneyime sahip katılımcıların kıyasla daha olumlu tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların küçük bir bölümünün eğitim araştırmalarını takip ettiği ve en fazla kullandıkları bilgi kaynağının internet olduğu görülmüştür ve eğitim düzeyi arttıkça eğitim araştırmalarını takip etme düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir. Lisansüstü eğitim yapan ve yapmış olan katılımcıların yapmayanlara kıyasla ayrıca ilköğretim matematik öğretmenliği mezunu olanlar

orta üretim ve fen edebiyat mezunlarına kıyasla daha fazla eēitim araştırmalarını takip ettiēi belirlenmiştir. Deneyim yılı ve mezun olunan program deēiřkenlerinin matematik retmenlerin eēitim araştırmalarına yönelik tutumları üzerinde etkili olduēu belirlenmiştir. 1-5 yıl deneyime sahip katılımcıların 6-10 yıl ve 11-15 yıl deneyime sahip katılımcılara oranla daha olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir.

Erdamar ve Akpunar'ın (2017) Diyarbakır il merkezinde görev yapan 210 branş retmeni ile yürüttükleri çalışmada branş retmenlerinin eēitim araştırmalarına yönelik oluşturdukları metaforların %69,27 oranında olumlu ve %30,73 oranında da olumsuz kategoride deēerlendirilebileceēi sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategoriler, cinsiyet deēiřkenine göre incelendiēinde; erkek retmenlerin sayıca fazla olmalarından dolayı erkek üretmenler lehine farklılık çıkmıştır. Kıdem deēiřkenine göre bakıldıēında; olumlu düşünen üretmenler arasında farklılık 1-10 yıl kıdeme sahip retmenlerde daha yüksek, olumsuz düşünen üretmenler arasında ise, 1-10 yıl kıdeme sahip üretmenler ile 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip üretmenler arasında eēitim araştırmalarına bakış aıllarında büyük bir fark olmadığı grlmştir.

Savlet 'in (2017) Tarih retmenlerinin Eēitim Araştırmalarını Takip Etme ve Sonuçlarını Uygulamaya Yansıtma Düzeylerinin Belirlenmesi' isimli yüksek lisans tezi kapsamında Trabzon ilinde 100 tarih retmeniyle yrttēu çalışmada tarih retmenlerinin; eēitim araştırmalarını takip etme düzeylerinin yeterli olmadığı, eēitim araştırmalarının uygulamaya yansıtma düzeylerinin yeterli olmadığı ve eēitim araştırmalarına yönelik yeterlilik düzeylerinin yüksek olmadığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Sözbilir, Yıldıırım, İlhan ve şekerci'nin (2010) yapmış olduēu "Fen ve Teknoloji retmenlerinin Fen Eēitimi Araştırmalarını Takip Etme, Anlama ve Sonuçlarını Uygulamaya Yansıtma Durumlarının İncelenmesi" isimli çalışmanın bulgulara göre düzenli olarak eēitim araştırmalarından haberdar olan veya takip edenlerin oranı %10 ve düzensiz de olsa araştırmaları takip edenlerin oranı ise %17,5 olduēu ortaya çıkmıştır. Yaklaşık dörtte  ise eēitim araştırmalarını takip etmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %13' ya lisansüstü eēitim yapıyor

ya da daha önceden yapmış olmasına dayanarak eğitim araştırmalarını takip etmede lisansüstü eğitimin önemli bir payının olduğu çıkarımında bulunulmuştur.

Kahraman ve Köleli 'nin (2017) farklı branşlardan 304 öğretmenle gerçekleştirdiği 'Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi' adlı çalışmasının bulguları, öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı tutum puan ortalamaları arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olduğunu göstermişir. Erkek öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı tutumlarının kadın meslektaşlarına kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra erkek öğretmenlerin tutum puanlarında artan ders yükleri ile birlikte artış meydana geldiği, kadın öğretmenlerin ise tutum puanlarında artan ders yükü ile birlikte büyük değişiklikler gerçekleşmediği görölmektedir.

Türkiye'de son on yılda eğitim araştırmalarının sayısı özellikle 1997'deki eğitim faköltelerinin yeniden yapılandırılma sürecinden sonra artmıştır (Küçük ve Çepni, 2005). Ülkemizde eğitim araştırmaları ile bunların pratikte uygulanması ve öğretmenlerin bu çalışmalarla ilişkilerini inceleyen araştırmalarda; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uygulamaları boyunca araştırma bulgularından hiç faydalanmadıklarını ya da çok az faydalandıklarını, bazı öğretmenlerin ise eğitim araştırmaları hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ortaya koymuştur (Çepni ve Küçük, 2003; Ekiz, 2006). Yapılan araştırmalarda, genelde araştırmacılar araştırma yaparken öğretmenlerle veri toplanması sırasında iş birliği yapmaktadırlar. Öğretmenlerin araştırma költürüne sahip olması araştırma bulgularının eğitim-öğretim sürecinde uygulamaya geçirilmesinde önemli bir etkindir.

2. BÖLÜM:YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması, ölçeğin boyutları, boyutları ölçen maddeler ve elde edilen verilere göre istatistiksel analiz betimlenmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nicel ve nitel yaklaşımların birlikte yer aldığı karma yöntem kullanılmıştır. Tashakkori ve Creswell (2007) karma yöntemi “araştırmacının tek bir çalışmada hem nitel hem de nicel yaklaşımlar kullanarak verileri topladığı ve analiz ettiği, bulguları bütünleştirdiği ve çıkarımlarda bulunduğu araştırmaya” şeklinde tanımlamıştır. Tek bir çalışmada iki desenin tercih edildiği bu desende amaç, nitel ve nicel desenlerin avantajlarını kullanarak bir olgunun daha detaylı ve kapsamlı anlaşılmasını sağlamaktır (Mills ve Gay, 2016; akt. Alkan, Şimşek ve Erbil, 2019). Karma yöntemde kullanılan teknikler birbirini destekleyecek şekildedir (Balcı, 2009).

Karma yöntem deseninin türleri incelendiğinde; zaman içerisinde desen türlerinin çeşitlendiği dikkati çekmektedir. Desenler boyutunda birleştirme söz konusu olduğunda Creswell (2003, 2009 ve 2014) tarafından yapılan temel sınıflamaların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu temel sınıflamaya göre karma desen yönteminin türleri; açıklayıcı, açıklayıcı, gömülü, eşzamanlı, dönüşen ve çok aşamalı şeklinde ifade edilmektedir (Creswell, 2014:79). Bu çalışmada “ilk aşamada nicel veriler, ikinci aşamada ise nitel verilerin toplandığı; nicel verileri nitel verileri kuvvetlendirmek ve nitel aşamada yapılan görüşmelerle nicel verilerin açıklanmasına yardımcı olmak (Creswell ve Plano Clark, 2014:80)” olarak tanımlanan açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Evren, farklı unsurların bir arada bulunduğu ve oldukça geniş bir veri alanına sahip öge ve yığınlardan (birey, sınıf, birim, element, olay veya olgu vb.) oluşmaktadır (Miles ve Huberman, 1994:24). Bir başka deyişle, araştırmacının incelediği olay veya olguyu en iyi yansıtacağını düşündüğü veya hakkında bilgi almak istediği gruplardır. Bu araştırmada elde edilecek veriler 2018-2019 eğitim-öğretim yılında devlet okullarında görev yapan ortaokul öğretmenlerinden elde edilecektir. Araştırmanın evrenini Rize, Trabzon ve Artvin il merkez ve ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Hedef evren belirlendikten sonra, evreni en iyi yansıtacağı ve çalışmadan istenen ayrıntıları belirginleştireceğine inanılan örneklem oluşturulmuştur. Örneklem, evreni tam anlamıyla temsil edebilecek ögeler veya unsurların listesidir (Neuman, 2014).

Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Rize, Trabzon ve Artvin illerinde görev yapan 150 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. 4 kişiye ait bilgilerin eksik olması ve normalliği olumsuz yönde etkileyeceği varsayılan bir anket formu örneklemden çıkarılmış sonuç olarak örneklemden nihai öğretmen sayısı 146 olarak belirlenmiştir. Araştırmada örneklem alma yöntemine uygun olarak katılımcıların Rize, Trabzon ve Artvin illerinde sosyal bilgiler öğretmenliği yapması, devlet okullarında çalışıyor olması ve görüşmeye gönüllü katılmaları temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: s.140). Örneklemi grubuna ait demografik bilgiler, frekans ve yüzde oranını gösteren tablo aracılığıyla incelenmiştir.

Tablo 1. EAÖTÖ'nün Uygulandığı Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	9	7 4,1%
	Erkek	7	6 5,9%
	Toplam	46	1 00%
Eğitim Durumu	Lisans	12	1 6,7%
	Yüksek Lisans/Doktora	4	3 3,3%
Mesleki Deneyim	1-4 yıl	0	4 7,4%
	5-9 yıl	7	7 2,7%
	10 yıl ve üzeri	9	2 9,9%
	Toplam	46	1 00%
Şehir	Rize	6	2 7,8%
	Trabzon	8	7 3,4%
	Artvin	2	4 8,8%
	Toplam	46	1 00%

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan 146 sosyal bilgiler öğretmenin 79'unun (%54,1) kadın, 67'sinin (%45,9) erkek olduğu, 112'sinin (%76,7) lisans mezunu, 34'ünün (%23,3) yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir. Mesleki deneyimlerine bakıldığında, 40'ının (%27,4) 1-4 yıl, 77'sinin (%52,7) 5-9 yıl, 29'unun (%19,9) 10 yıl ve üzeri deneyime sahip olduğu

görülmektedir. Şehirlere bakıldığında 26'sının (%17,8) Rize, 78'inin (%53,4) Trabzon, 42'sinin (%28,8) Artvin ilinde görev yaptığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada nicel ve nitel olmak üzere iki ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır.

Çalışmanın nicel kısmında veri toplamak amacıyla İlhan vd. (2013) tarafından geliştirilen Likert tipi “Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği (EAÖTÖ)”’nden ve yararlanılmıştır. EAÖTÖ ölçeğin geliştiricileri tarafından 5’li Likert tipi formatında, öğretmenlerin tutum ifadelerine katılma dereceleri ise, “Hiç Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen katılıyorum (5) şeklinde oluşturulmuştur. Analizler öncesi verilerin faktör analizi için gerekli varsayımları sağlayıp sağlamadığını belirlemek için ters maddeler, eksik veriler, veri setinin normalliği, gibi ön işlemler yapılmıştır. Öncelikle olumsuz ifadelerin yer aldığı 14., 15., 16., 17., 18., 19. ve 20. maddeler ters çevrilmiştir. Ayrıca, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile maddeler arasındaki ilişkiye dair ortaya konan hipotez ya da kuramı test etmek için yapılan Doğrulayıcı Faktör Analiz’i (DFA) sonucu hesaplanan uyum indeksleri modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu ortaya koymuştur (İlhan vd., 2013).

EAÖTÖ’yü geliştiren araştırmacılar tarafından yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği; Eğitim Araştırmalarının Gerekliliği (EAG), Eğitim Araştırmalarına Değer Verme (EADV) ve Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği (EAU) şeklinde 3 faktörlü yapıda toplam 20 maddeden oluşmaktadır (İlhan vd. 2013). Ölçekteki maddelerin iç tutarlılığının incelenmesi amacıyla madde-toplam korelasyonları ölçek geliştiriciler tarafından hesaplanmıştır. Her bir maddenin toplam korelasyon değerleri 0.387 ile 0,644 arasında değişmektedir (İlhan vd., 2013). Genel olarak her bir madde için madde-toplam korelasyon değerinin 0.30 dan yüksek çıkması, maddenin ölçekten çıkarılmaması için yeterli bir değerdir (Büyüköztürk, 2010). Ölçek ilgili araştırmacılardan izin alınarak kullanılmıştır (EK-3).

Tablo 2. Ölçeğin Boyutları ve Boyutları Ölçen Maddeler

Boyut Numarası	Boyut	Ölçekteki Madde Numarası
1	Eğitim Araştırmaların Gerekliliği	1,3,7,10,14,17,20
2	Eğitim Araştırmalarına Değer Verme	2,6,9,11,12,16
3	Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği	4,5,8,13,15,18,19

Çalışmanın nitel boyutunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmaları hakkındaki detaylı görüşlerini, sınıflarında uygulama sıklıklarını ve eğitim araştırmalarının daha fazla yankı uyandırabilmesi adına önerilerini öğrenmek için, öğretmenlerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları Gitlin, Barlow, Burbank, Kauchak ve Stevens (1999) ile Çepni ve Küçük (2002) tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan açık uçlu anket sorularından faydalanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formunun iç geçerliğini sağlamak amacıyla uzman görüşü alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliği, 30 öğretmen adayına uygulanarak kontrol edilmiştir. Uygulama sonucunda son şekli verilen görüşme formu 10 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Veriler gönüllü olan öğretmen adaylarından izin alınarak, yüzyüze görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılarak ve online formlar aracılığıyla toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Ölçeğin ilk bölümü olan demografik bilgiler kısmında, katılımcıların cinsiyet, mesleki deneyim, lisansüstü öğrenim durumları ve görev yaptıkları yerleşim yeri gibi bilgiler alınmıştır.

Çalışmada kullanılan, eğitim araştırmalarına yönelik öğretmen tutum ölçeğinin faktörlerinin normal dağılımı basıklık ve çarpıklık katsayısı ile incelenmiştir. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik tutum ortalamaları

,00-1.79 Asla Katılmıyorum, 1.80-2.59 Katılmıyorum, 2.60-3.39 Kararsızım, 3.40-4.19 Katılıyorum, 4.20-5.00 Tamamen Katılıyorum aralıkları temel alınarak yorumlanmıştır (Kutu ve Sözbilir, 2011).

Tablo 3. Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

	n	Çarpıklık	Basıklık
Eğitim Araştırmalarının Gerekliliği	146	-0,406	-0,012
Eğitim Araştırmalarına Değer Verme	146	-0,798	0,648
Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği	146	-0,911	1,124

Analiz sonucunda ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılıma uyduğu belirlenmiş ve çalışmada parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2007).

Öğretmen adaylarının, “Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği” puanlarının cinsiyete ve eğitim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem T-testi; bulundukları il ve deneyimlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için ise Tek Yönlü ANOVA kullanılmıştır. Ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek amacıyla Post Hoc test olarak Tukey testi kullanılmıştır. Araştırmada hata payı 0.05 kabul edilmiştir.

Görüşmede yöneltilen açık uçlu sorulardan alınan veriler ise doküman incelemesi yapılarak nitel araştırma yaklaşımına dayalı içerik analizine tabi tutulmuş, öğretmenlerin eğitim araştırmalarına ilişkin düşünceleri analiz edilmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Analiz sürecinde öğretmen görüşleri daha önceden belirlenmiş kategorilere göre değil, öğretmen görüşlerine göre oluşan doğal kategorilere göre incelenmiştir. Bilindiği üzere içerik analizinin betimsel analizden önemli bir farkı,

içerik analizinin, önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkmasına imkân vermesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000; Balcı, 2009).

2.5. Güvenilirlik Analizi

Ölçeğin geliştirilme sürecinde Cronbach's Alpha katsayısı 0,881 olarak hesaplanmıştır (İlhan vd., 2013). Bu araştırma kapsamında yapılan hesaplamalar sonucunda ise EAÖTÖ güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha 0,86 olarak hesaplanmıştır. Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenirlik katsayısının mümkün olduğunca 1'e yakın olması gerekmektedir. Bu sonuçlara göre ölçeğin güvenilirliği yüksek düzeydedir (Tezbaşaran, 1997).

Nitel verilerin analizinde güvenirlik için yapılan kodlamalar üzerinde Güvenirlik = Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100 formülü uygulanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). İki kodlayıcı arasında uyum yüzdesi %85 olarak hesaplanmıştır. Uyum yüzdesinin %70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenirlik sağlanmıştır. Elde edilen bulgular yapılan kodlamalar doğrultusunda kategoriler halinde tablolara yansıtılmıştır. Bu tablolar aracılığıyla yüzde ve frekans dağılımları ifade edilmiştir. Soruların analizinde, her bir kategori için katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevaplardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Elde edilen bulgular, ilgili literatür doğrultusunda yorumlanmıştır.

3. BÖLÜM :BULGULAR

Bu bölümde ölçek ve görüşme aracılığı ile elde edilen verilerin analizi sonrası elde edilen bulgular ortaya konulmuş, tablolar şeklinde gösterilerek ayrı başlıklar altında açıklanmıştır.

3.1. EAÖTÖ'den Elde Edilen Bulgular

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Genel Tutumları

Maddeler	n	$\bar{X}$	SS	Katılma Durumu
Eğitim Araştırmalarının Gerekliliği (EAG)	146	4.18	0.52	Katılıyorum
Eğitim araştırmaları derslerde kullanabileceğim yararlı bilgiler sağlar.	146	4.45	0.71	Tamamen Katılıyorum
Eğitim araştırma bulgularına göre sınıfta ders işlemek bana zevk verir.	146	4.30	0.78	Tamamen Katılıyorum
Eğitim araştırmaları ile ilgili seminerlerden hoşlanırım.	146	4.16	0.84	Katılıyorum
Yapılan eğitim araştırmaları öğretim programlarının geliştirilmesi ve yenilenmesine katkı sağlar.	146	4.46	0.67	Tamamen Katılıyorum
Yapılan eğitim araştırmalarının uygulanabilir olduğuna inanmıyorum.	146	3.84	0.91	Katılıyorum
Seminerlerde anlatılan eğitim ile ilgili araştırma bulguları fayda sağlar.	146	4.03	0.80	Katılıyorum
Öğretim sürecinde konuya göre öğretim model, yöntem ve teknik seçiminde eğitim araştırma bulguları benim için önemli bir yere sahiptir.	146	4.02	0.77	Katılıyorum
Eğitim Araştırmalarına Değer Verme (EADV)	146	4.41	0.54	Tamamen Katılıyorum
Eğitim ile ilgili bilimsel yayınlar (tez, makale, kitap vb.) eğitimin kalitesinin artmasına katkı sağlar.	146	4.45	0.72	Tamamen Katılıyorum

Öğretmenler eğitim araştırma bulgularından yararlanmalıdırlar.	146	4.42	0.69	Tamamen Katılıyorum
Nitelikli bir öğretmen olmak için eğitim araştırmalarından yararlanmak gerekir.	146	4.39	0.83	Tamamen Katılıyorum
Eğitim ile ilgili bilimsel araştırmaların yapılması gereklidir.	146	4.52	0.69	Tamamen Katılıyorum
Eğitim araştırmalarından haberdar olmak önemlidir.	146	4.30	0.87	Tamamen Katılıyorum
Eğitim araştırmaları öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkı sağlar.	146	4.38	0.67	Tamamen Katılıyorum
Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği (EAU)	146	3.39	0.53	Kararsızım
Akademisyenlerin yaptığı eğitim araştırmaları sadece kendi kariyerlerini yükseltmek amacıyla yapılan araştırmalardır.	146	3.01	1.35	Kararsızım
Eğitim araştırmalarından elde edilen verilere göre ders işlediğimde konular yetiştirmez.	146	3.25	1.09	Kararsızım
Eğitim ile ilgili bilimsel yayınların (tez, makale, kitap vb.) yüzeysel olduğu kanısındayım.	146	2.64	1.25	Kararsızım
Eğitimde yapılan çalışmaların sonuçlarına göre ders işlemek zaman kaybıdır.	146	4.00	1.00	Katılıyorum
Yapılan eğitim araştırmalarının uygulanabilir olduğuna inanmıyorum.	146	3.16	1.10	Kararsızım
Eğitim araştırmalarının okul ortamında uygulanabilirliği yoktur.	146	3.71	1.00	Katılıyorum
Eğitim araştırmalarının bulgularına göre ders işlenmesi öğrencilerin başarılarını düşürür.	146	3.95	1.09	Katılıyorum
Genel Ortalama	146	3.97	0.44	Katılıyorum

Sosyal bilgiler öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik genel tutumları incelendiğinde, öğretmenlerin ölçekteki ifadelerle verdikleri cevaplar bakımından genel ortalaması ($\bar{X}=3,97$) ile “Katılıyorum” şeklindedir. Eğitim Araştırmalarının Gerekliliği (EAG) faktörüne ait ortalama ($\bar{X}=4,18$) ile “Katılıyorum”, Eğitim Araştırmalarına Değer Verme (EADV) faktörüne ait ortalama ($\bar{X}=4,41$) ile “Tamamen Katılıyorum”, Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği (EAU) faktörüne ait ortalama ise ($\bar{X}=3,39$) ile “Kararsızım” şeklindedir.

Ölçekten elde edilen tutum puanı ortalamalarına göre araştırmaya katılan öğretmenler, eğitim araştırmalarının gerekli olduğunu düşünmektedirler, eğitim araştırmalarını değer vermektedirler fakat eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği konusunda kararsızlardır.

Çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin en yüksek ortalamayla katılım sağladıkları ifadeler sırasıyla;

Eğitim ile ilgili bilimsel araştırmaların yapılması gereklidir. ($\bar{X}$ =4.52) Yapılan eğitim araştırmaları öğretim programlarının geliştirilmesi ve yenilenmesine katkı sağlar. ($\bar{X}$ =4.46) Eğitim araştırmaları derslerde kullanabileceğim yararlı bilgiler sağlar. ($\bar{X}$ =4.45) Öğretmenler eğitim araştırma bulgularından yararlanmalıdırlar. ($\bar{X}$ =4.42), Nitelikli bir öğretmen olmak için eğitim araştırmalarından yararlanmak gerekir. ($\bar{X}$ =4.39) Eğitim araştırmaları öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkı sağlar. ($\bar{X}$ =4.30)

En düşük ortalamayla katılım sağladıkları ifadeler sırasıyla;

Eğitim ile ilgili bilimsel yayınların (tez, makale, kitap vb.) yüzeysel olduğu kanısındayım. ($\bar{X}$ =2.64) Akademisyenlerin yaptığı eğitim araştırmaları sadece kendi kariyerlerini yükseltmek amacıyla yapılan araştırmalardır. ($\bar{X}$ =3.01) Yapılan eğitim araştırmalarının uygulanabilir olduğuna inanmıyorum. ($\bar{X}$ =3.16) Eğitim araştırmalarından elde edilen verilere göre ders işlediğimde konular yetişmez, ($\bar{X}$ =3.25) şeklindedir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumuna İlişkin Ölçek Ortalamalarının Cinsiyetlerine Göre Durumlarını Gösteren Bağımsız t-Testi Sonuçları

		n, $\bar{X}$ ve SS Değerleri			t- Testi
	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t
EAG	Kadın	79	4.16	0.55	0.520
	Erkek	67	4.21	0.48	
EADV	Kadın	79	4.39	0.59	0.729
	Erkek	67	4.43	0.48	
EAU	Kadın	79	3.33	0.54	0.171
	Erkek	67	3.46	0.52	

Tablo 5. İncelendiğinde; Eğitim Araştırmalarının Gerekliliği (EAG) ölçeğinden elde edilen ortalamalar, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(144) = 0.520$; $P > .05$). Kadınların EAG katılım ortalamaları $\bar{X}=4.16 \pm 0.55$ iken, erkeklerin EAG katılım ortalamaları $\bar{X}=4.21 \pm 0.48$ 'dir. Dolayısı ile bu bulgu, kadın ve erkek öğretmenlerin eğitim araştırmalarını oldukça yakın düzeylerde gerekli gördüğünü ifade etmekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p > .05$) farklılaşmadığını göstermektedir.

Eğitim Araştırmalarına Değer Verme (EADV) ölçeğinden elde edilen ortalamalar, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(144) = 0.729$; $P > .05$). Eğitim araştırmalarına değer verme açısından, kadınların katılım ortalamaları $\bar{X}=4.39 \pm 0.59$ iken, erkeklerin katılım ortalamaları $\bar{X}=4.43 \pm 0.48$ 'dir. Dolayısı ile bu bulgu, erkek öğretmenlerin eğitim araştırmalarına kadın öğretmenlere kıyasla daha çok değer verdiğini göstermekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p > .05$) farklılaşmadığını göstermektedir.

Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği (EAU) ölçeğinden elde edilen ortalamalar, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(144)=0.171$; $P > .05$). Eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği ölçeğine kadınların katılım ortalamaları $\bar{X}=3.33 \pm 0.54$ iken, erkeklerin katılım ortalamaları

$\bar{X}=3.46\pm0.50$ 'dir. Dolayısı ile bu bulgu, erkek öğretmenlerin eğitim araştırmalarını kadın öğretmenlere kıyasla daha uygulanabilir bulunduğunu göstermekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p>.05$) farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumuna İlişkin Ölçek Ortalamalarının Eğitim Seviyelerine Göre Durumlarını Gösteren Bağımsız t-Testi Sonuçları

		n, $\bar{X}$ ve SS Değerleri			t- Testi
Eğitim Durumu		n	$\bar{X}$	SS	t
EAG	Lisans	112	4.19	0.51	0.896
	Yüksek Lisans ve Doktora	34	4.17	0.56	
EADV	Lisans	112	4.42	0.54	0.540
	Yüksek Lisans ve Doktora	34	4.36	0.56	
EAU	Lisans	112	3.42	0.53	0.257
	Yüksek Lisans ve Doktora	34	3.30	0.54	

Tablo 6 incelendiğinde; Eğitim Araştırmaların Gerekliliği (EAG) ölçeğinden elde edilen ortalamalar, katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(144) = 0.896$; $P>.05$). Lisans mezunlarının EAG katılım ortalamaları $\bar{X}=4.19\pm0.51$ iken, yüksek lisans/doktora mezunlarının EAG katılım ortalamaları $\bar{X}=4.17\pm0.56$ 'dır. Dolayısı ile bu bulgu, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip öğretmenlerin eğitim araştırmalarını oldukça yakın düzeylerde gerekli gördüklerini ifade etmekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p>.05$) farklılaşmadığını göstermektedir.

Eğitim Araştırmalarına Değer Verme (EADV) ölçeğinden elde edilen ortalamalar, katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(144)=0.540$; $P>.05$). Eğitim araştırmalarına değer verme açısından, lisans mezunlarının katılım ortalamaları $\bar{X}=4.42\pm0.54$ iken, yüksek lisans/doktora mezunlarının katılım ortalamaları $\bar{X}=4.36\pm0.56$ 'dır. Dolayısı ile bu bulgu, lisans mezunu öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yüksek lisans/doktora mezunu öğretmenlere kıyasla daha çok değer verdiğini göstermekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p>.05$) farklılaşmadığını göstermektedir.

Eğitim Araştırmalarının Uygulanabilirliği (EAU) ölçeğinden elde edilen ortalamalar, katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(144)=0.257$; $P>.05$). Eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği ölçeğine lisans mezunu öğretmenlerin katılım ortalamaları $\bar{X}=3.42\pm0.53$ iken, yüksek lisans/doktora mezunu öğretmenlerin katılım ortalamaları $\bar{X}=3.30\pm0.54$ 'dür. Dolayısı ile bu bulgu, lisans mezunu öğretmenlerin eğitim araştırmalarını yüksek lisans/doktora mezunu öğretmenlere kıyasla daha uygulanabilir bulunduğunu göstermekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p>.05$) farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının Mesleki Deneyimlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Mesleki Deneyim	n	$\bar{X}$	SS	F	P
EAG	1-4 yıl	40	4.22	0.51	0.22	0.803
	5-9 yıl	77	4.15	0.53		
	10 yıl ve üstü	29	4.21	0.54		
EADV	1-4 yıl	40	4.44	0.52	0.42	0.665
	5-9 yıl	77	4.37	0.52		
	10 yıl ve üstü	29	4.47	0.63		
EAU	1-4 yıl	40	3.45	0.47	0.38	0.685
	5-9 yıl	77	3.35	0.56		
	10 yıl ve üstü	29	3.40	0.56		

Tablo 7. incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutum puanlarının ortalamalarıyla mesleki deneyimleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, farklı deneyimlere sahip öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Eğitim araştırmalarının gerekliliği (EAG)ölçeği, mesleki deneyim bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. (F=0.22; P>.05)

Eğitim araştırmalarına değer verme (EADV) ölçeği, mesleki deneyim bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. (F=0.42; P>.05)

Eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği (EAU) ölçeği, mesleki deneyim bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. (F=0.38; P>.05)

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının Şehirlere Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Şehir	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
EAG	Rize	26	4.34	0.56	2.18	0.116	
	Trabzon	78	4.19	0.50			
	Artvin	42	4.07	0.51			
EADV	Rize	26	4.68	0.39	4.26	0.016	Rize>Trabzon Rize>Artvin
	Trabzon	78	4.37	0.55			
	Artvin	42	4.31	0.56			
EAU	Rize	26	3.96	0.40	6.77	0.002	Rize>Trabzon Rize>Artvin
	Trabzon	78	3.39	0.52			
	Artvin	42	3.21	0.56			

Tablo 8. İncelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutum puanlarının ortalamalarıyla şehirler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, farklı şehirlerde görev yapan öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Eğitim araştırmalarının gerekliliği (EAG) ölçeği, şehir bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. (F=2.18; P>.05)

Eğitim araştırmalarına değer verme (EADV) ölçeği, şehir bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($F=4.26$; $P<.05$)

Eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği (EAU) ölçeği, şehir bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($F=6.77$; $P<.05$)

Analizler sonucunda programlar arasında ortaya çıkan bu farkın kaynağını görebilmek amacıyla verilere post hoc testlerden Tukey testi uygulanmıştır.

Tukey testi sonucuna göre, Rize ilinde görev yapan öğretmenlerin eğitim araştırmalarına değer verme (EADV) puanları ortalamaları ile Trabzon ili ($\bar{X}RİZE - \bar{X}TRABZON = 0.31$; $p<.029$) ve Artvin ili ($\bar{X}RİZE - \bar{X}ARTVİN=0.36$; $p <. 018$) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak Rize ili öğretmenleri lehine anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısı ile bu bulgu, Rize ili öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına Trabzon ve Artvin ili öğretmenlerine kıyasla daha çok değer verdiğini göstermekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p<.05$) farklılaştığını da göstermektedir.

Rize ilinde görev yapan öğretmenlerin eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği (EAU) puanları ortalamaları ile Trabzon ili ($\bar{X}Rize - \bar{X}Trabzon = 0.30$; $p<.029$) ve Artvin ili ($\bar{X}Rize - \bar{X}Artvin=0.47$; $p<.001$) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak Rize ili öğretmenleri lehine anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısı ile bu bulgu, Rize ili öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını Trabzon ve Artvin ili öğretmenlerine kıyasla daha uygulanabilir bulunduğunu göstermekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ($p<.05$) farklılaştığını da göstermektedir.

3.2. Görüşme Formundan Elde Edilen Veriler

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşme formundaki sorulara cevapları doğrultusunda elde edilen bulgular tablolarla ifade edilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmasını Tanımlamaları Üzerine Bulgular

Kodlar	n	%
Bilimsel Çalışma	60	41%
Eğitim Sürecindeki Problemleri Çözme Yolu	43	29%
Eğitimin Niteliğini Artırmak İçin Yapılan Çalışmalar	29	20%
Yenilikçi Eğitim Anlayışı	14	10%
Toplam	146	100%

Görüşme yapılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %41 i eğitim araştırmasını eğitim alanında yapılan bilimsel çalışmalar olarak, %29'u eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların çözümü olarak, %20'si eğitimin niteliğini ve verimliliğini artırmak için yapılan çalışmalar, son olarak %10'u eğitimde yeni reformlar gerçekleştirmek için yapılan çalışmalar şeklinde tanımlamıştır. Öğrenim durumu lisans düzeyinde olan öğretmenlerin eğitim araştırması algısının, lisansüstü öğrenim görenlere nazaran daha basit ifadelerle tanımlandığı görülmüştür. Görev yapılan il ve mesleki deneyim açısından anlamlı bir fark gözlenememiştir.

Katılımcıların bazılarının ifadeleri şöyledir;

“Eğitim alanında ya da eğitim sorunlarıyla ilgili, bilimsel yöntemlere başvurularak yapılan araştırma ve incelemelerdir”. (5-9 yıl), K83, Lisans

“Araştırmacılar tarafından eğitimin niteliğini artırmaya yönelik gerçekleştirilen bilimsel çalışmalardır”. (10+ yıl), K97, Lisans

“Eğitim-öğretim sürecinde karşılaşılan sorunları ve çözüm yollarını ele alan çalışmalar”. (5-9 yıl), K24, Yüksek Lisans

“Nitelikli eğitime ulaşmak adına yapılan reformlar, etkili öğrenmede yeni yöntem ve teknik arayışları”. (1-4 yıl), K54, Lisans

Tablo 10. Eğitim Araştırmalarının Sınırlıklarının Neler Olduğuna Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Uygulanabilir Olmayışı	63	43%
Okul Şartlarının Elverişsizliği	37	25%
Müfredat Yoğunluğu	32	22%
Katkı Sağlamayacağı Düşüncesi	10	7%
Eğitim Araştırmalarına Erişememe	4	3%
Toplam	146	100%

Tablo 10. Konuyla ilgili olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin %43'ü eğitim araştırmalarının uygulanabilir olmadığı yorumunda bulunmuştur. %25'i Okuldaki fiziki şartların uygulama yapmaya elverişsiz olduğu düşüncesinde olduğunu ifade etmiştir. %22'si de müfredat yoğunluğu nedeniyle uygulamanın güç olduğunu dile getirmiştir. %7'si eğitim araştırmalarının eğitim-öğretim sürecine katkı sağlamayacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Son olarak %3'ü eğitim araştırmalarına erişmekte problem yaşadıklarını, erişilebilirliğin olmadığını dile getirmiştir. Değişkenler açısından bakıldığında yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş öğretmenlerin lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha fazla uygulanabilir bulduğu görülmüştür. Benzer şekilde katkı sağlamayacağı düşüncesine sahip öğretmenler öğrenim durumu lisans düzeyinde olan ve mesleki deneyimi 10+ yıl olan öğretmenlerdir.

Katılımcılardan bazılarının cevapları şu şekildedir;

“Eğitim araştırmaları genelde okullardaki problemleri, öğretim durumundaki aksaklıkları ve okul şartlarını gözetmeden yapılıyor”. (10+yıl), K76, Lisans

“Her okulda ve şartlarda uygulanabilir değil, fiziki şartlar değişkenlik gösterebiliyor”. (1-4 yıl), K54, Lisans

“Müfredat aşırı yoğun, yeni yöntem ve tekniklere göre ders işlemek keyifli ama birkaç konuyu bile o şekilde işlediğimde programın gerisinde kalıyorum. Program buna göre düzenlense daha kolay uygulanır”. (5-9 yıl), K29, Lisans

“Bilimsel yayınlar okullara ulaştırılmıyor, etkili sonuçlar içeren çalışmalar okullarla paylaşılmalı”. (10+ yıl), K30

“Akademisyenler kendi kariyerleri için çalışma yapıyor, sonuçların uygulanabilirliği olmadığı için katkı sağlamayacağını düşünüyorum”. (5-9 yıl), K98

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Eğitimiyle İlgili Yapılan Araştırmaların Sonuçları Sınıfınızdaki Öğretiminizi Nasıl Etkiler’ Sorusuna Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Eğitimin Nitelik kazanması	69	47%
Fiziki Şartlara Uyum	44	30%
Etkisiz	33	23%
Toplam	146	100%

Katılımcı öğretmenler ‘Sosyal Bilgiler Eğitimiyle İlgili Yapılan Araştırma Sonuçları Sınıfınızdaki Öğretiminizi Nasıl Etkiler?’ sorusuna üç farklı kategoride cevap vermiştir. %47’si bu araştırmalar ışında ders işlediklerinde verimliliğin ve derse olan ilginin arttığını, öğrencilerin eğlenceli bir öğretim süreci yaşadıklarını, yaparak-yaşayarak öğrenme tekniklerinin olumlu etkisini kaydettiklerini belirtmiştir. %30’u programa ve okul şartlarına göre hareket ettiğini, bu sonuçlardan fazla yararlanamadıklarını dile getirmiştir. %23’lük bir kısım ise olumlu ya da olumsuz bir etki gözlemlemediklerini belirtmiştir. Değişkenlerden biri olan mesleki deneyim burada anlamlı bir farklılık yaratmıştır. Mesleki deneyimi 10+ yıl olan öğretmenler daha klasik öğretim yöntemlerini kullandıklarını, program dahilinde ilerlediklerini belirtmiştir. Lisansüstü öğrenim görmüş öğretmenler ise yine anlamlı şekilde eğitim araştırmalarının sonuçlarının sınıf içi eğitim-öğretim sürecine çok katkı sağladığını, kalıcı öğrenmelerin bu sayede gerçekleştiğini, sürekli güncel kalarak yenilikleri takip ettiklerini ifade etmiştir.

Bu soruya verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

“İçinde bulunduğumuz imkanlar dahilinde uygulama yapabiliyoruz, bazen zaman problemi yaşayabiliyoruz. Programa uygun ilerlemek müfredatı yetiştirmek açısından önemlidir ama zaman zaman bu tip uygulamalar derse olan ilgiyi artırıyor”. (10+ yıl), K75, Lisans

“Programdan ziyade kazanım odaklı ilerlediğimden konuları hep farklı etkinliklerle işlemeye çalışıyorum. Hem öğrencilerin ilgisi artıyor hem de daha kalıcı öğrenmeler sağlıyoruz. Çocuklar kitaplardan okuduklarını değil sürece dahil olarak, yaparak-yaşayarak öğrendiklerini hatırlıyor. Nitelikli bir eğitim için kesinlikle dersler geleneksel yaklaşımla değil bu araştırmalar ışığında işlenmeli”. (1-4 yıl), K8, Yüksek Lisans

“Çok fazla uygulama yapma imkânı olmadığından bir etkisi yok”. (10+ yıl), K125, Lisans

Tablo 12. Eğitim Araştırmalarının Kimler Tarafından Yapıldığı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Bu Araştırmalara Nasıl Ulaşabildiği Üzerine Bulgular

Bu soru iki bölüm şeklinde değerlendirilmiştir.

Eğitim Araştırmaları Kimler Tarafından Yapılmaktadır?

Kodlar	n	%
Akademisyenler- Araştırmacılar	82	56%
Eğitim Bilimciler- Öğretmenler	41	28%
Üniversiteler-Ulusal Kurumlar	23	16%
Toplam	146	100%

“Eğitim Araştırmaları kimler tarafından yapılır?” sorusuna katılımcı öğretmenlerin %56’sı akademisyenler ve araştırmacılar şeklinde cevap vermiştir. %28’i Eğitim bilimciler-öğretmenler, %16’sı ise üniversiteler ve ulusal kurumlar şeklinde görüş bildirmiştir. Değişkenlere bağlı olarak tüm öğretmenlerin eğitim araştırması yapabileceği düşüncesine lisansüstü öğrenim görenlerin sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Soruya verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir;

“Akademisyenler ve araştırmacılar tarafından yapılmaktadır, eğitim alanında uzman kişiler yapar”. (10+yıl), K21, Lisans

“Üniversitede bilimsel araştırma dersini almış, sistematik araştırma bilgisine sahip tüm eğitim paydaşları yapabilir. Öğretmenler, eğitim bilimciler, araştırma yapmak için tek yeterlilik bilimsel araştırma sürecine hâkim olmaktır. Her öğretmen kendi sınıfında sistematik olarak bu süreci yürütebilir”. (1-4 yıl), K34, Yüksek lisans

“Ağırlıklı olarak eğitim fakülteleri, MEB ve bazı özel vakıflar kurumsal olarak daha kapsamlı çalışmalar gerçekleştiriyor”. (10+yıl), K125, Lisans

Eğitim Araştırmalarına Nasıl Ulaşılabilir?

Kodlar	n	%
MEB Kaynakları- Dergiler	76	52%
Online kütüphaneler- Google akademik	41	28%
Bilimsel Yayınlar- Eğitim Raporları	29	20%
Toplam	146	100%

“Eğitim araştırmalarına Nasıl Ulaşılabilir?” sorusunu katılımcıların %52’si MEB kaynakları ve dergiler, %28’i Online Kütüphaneler ve Google akademik, %20’si Bilimsel Yayınlar ve Eğitim Raporları şeklinde yanıtlamıştır. Değişkenlere bağlı olarak 10+ yıl mesleki deneyimi olan öğretmenlerin online erişimler hakkında fazla bilgi sahibi olmadığı gözlemlenmiştir.

Soruya verilen bazı yanıtlar şu şekildedir;

“Online dünyada artık bilgiye erişmek çok kolay, Google akademikten tutun da üniversitelerin online kütüphanelerine kadar web üzerinden istediğiniz çalışmaya ulaşmak mümkün. Üniversitelerin eğitim bilimleri dergilerini takip etmekte fayda var”. (5-9 yıl), K89, Lisans

“MEB’in yayınlarından ulaşılabilir, Dergiler vs buralarda yayınlanıyor bu çalışmalar”. (10+yıl), K35, Lisans

“Üniversitelerin akademik dergileri, çeşitli kurumların eğitim raporları, kitaplar... Buralardan ulaşılabilir”. (5-9 yıl), K54, Lisans

Tablo 13. Eğitim Araştırmalarının sonuçlarını Kullanma Bakımından, Okulunuz Diğer Okullardan Farklılık Gösteriyor Mu?’ Sorusuna Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Araştırma Sonuçlarını Kullanamıyorum	109	75%
Kısmen Kullanabiliyorum	37	25%
Toplam	146	100%

Örneklemdaki öğretmenlerin %75’i araştırma bulgularını kendi sınıflarında kullanmadıklarını/kullanamadıklarını belirtmiştir. %25’i ise kendi derslerinde farklılık gösterdiğini, sonuçları kazanımlara ve zamana uygun olarak kullanmaya çalıştıklarını, bazen hiç kullanamadıklarını ifade etmiştir. Değişkenlere bağlı olarak yüksek lisans öğrenimi gören öğretmenlerin araştırma bulgularını kullanmada daha hevesli oldukları gözlemlenmiştir.

Verilen yanıtlarından bazıları şu şekildedir;

“Araştırma sonuçları bizlere ulaşmıyor, bu işin uzmanları bir çalışma yapıyor ve şu kazanımın şu yöntemle kazandırılması daha verimli olacaktır diyor. Bakıyorsunuz sizin programınızda farklı ve öyle bir zamanınız da yok. Öğrenci ve okul durumu da kırsal kesimde buna müsait olmayabiliyor. Afrika’yı masa başında bölmek gibi bir şey bu, lokal şartlara uygun değil. Kırsalda öğretmen sabah gelip sobasını yakıyor, bazen tüm gün elektrik olmayabiliyor, eğitimde eşit şartlar sunmuyoruz ki eşit sonuçlar bekleyelim. Fırsat eşitsizliği söz konusu”. (10+yıl), K2, Lisans

“Eğitime nitelik kazandırmakta çoğu aman bütün iş zaten öğretmenin elindedir. Şartlar farklılık gösteriyor ama yenilikçi, araştırmacı öğretmenler kendilerini güncel tutup daha verimli bir eğitim ortamı sunuyorlar. Ben dersimde mümkün olduğunca yeni yaklaşımlara uygun etkinlikler hazırlamaya çalışıyorum. Eğitim fakültesinden bazen öğretmen adayı arkadaşlar geliyor, materyal tasarımı yapıyorlar öğrencilerin de derse olan ilgisi artıyor”. (5-9 yıl), K7, Lisans

Tablo 14. ‘İçinde Bulunduğunuz Sosyal Şartlar Araştırma Yapmanızı Nasıl Etkiler’ Sorusuna Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Okul yönetimi ve Merkezi Bürokrasi	73	50%
Müfredat Yoğunluğu ve Sosyoekonomik Şartlar	73	50%
Toplam	146	100%

Bu soruya verilen yanıtlar neredeyse bütün formlarda benzerlik göstermektedir. Öğretmenler okul yönetimi ve merkezi bürokrasinin teşvik edici bir tutum sergilemediklerini, müfredat yoğunluğunun bu tip uygulamalara elverişli olmadığını, etkinlik temelli ders işlemek istediklerinde konuları yetiştiremediklerini, sınıflardaki öğrenci sayısının da buna uygun olmadığını, içinde bulunulan sosyoekonomik şartların araştırma yapmaya elverişsiz olduğunu belirtmiştir.

Bazı cevaplar şöyledir;

“Okullar öğrenci sayısı ve fiziki şartlarıyla araştırma yapmaya müsait değiller, kaldı ki birkaç etkinlik yaptığımızda bile müfredatın gerisinde kalıyoruz. Araştırma yapmaktan ziyade kitaplarda yazılanı anlatıyoruz ne yazık ki”. (5-9yıl), K101, Lisans

“Okul yönetimi her zaman olumlu bakmayabiliyor, bu tip konular kişilerin inisiyatifine bırakılmamalı, MEB in de zaten buna teşvik edici girişimleri yok. MEB, üniversitelerle iş birliği içinde daha teşvik edici olmalı, ortak projeler, hizmet içi eğitimler yapılmalı”. (5-9 yıl), K27, Lisans

Tablo 15. ‘Kendi Okulunuz ve Sınıfınızla İlgili Kararların Alınmasında Yetkili Kişiler Kimler Olmalıdır?’ Sorusuna Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Öğretmenler ve Okul Yönetimi	138	97%
Merkezi Bürokrasi	7	3%
Toplam	146	100%

Öğretmenlerin %97’si okullarıyla ve sınıflarıyla ilgili kararların alınmasında kendileri başta olmak üzere, okul yöneticileri, öğrenciler ve velilerle ortak karar alınması gerektiğini belirtmiştir. %3’ü ise eğitimdeki kararların özel değil genel olduğunu, merkezi bir sistem üzerinden belirlenmesi gerektiğini dile getirmiştir. Sınıf içindeki kararların kendilerinde olmasını isteyen öğretmenler, eğitimle ilgili kararların şartlara göre özel olması gerektiğini, öğretmenin daha özgür olabileceği bir eğitim sürecinde, araştırma faaliyetlerinin de daha iyi gerçekleşeceğini belirtmişlerdir.

“Kararlar öğretmenler ve okul yönetimi tarafından alınmalıdır. Şartlar okuldan okula değişiyor fakat ülkenin genelini kapsamayacak durumlar mevcut. Taşradaki bir okulla merkezi okullar şartlar açısından aynı değildir, özel durumlarda veya fırsat dahilinde okul yönetimi ve öğretmenler eğitim adına kendi kararlarını alabilmeli”. (5-9 yıl), K39, Lisans

“Okullardaki kararlar bakanlık temelli alınmalı. Eğitim kadar ciddi bir konuda kararlar kişilerin öznel yargılarına göre değişmemeli. Belirlenen çerçeve etrafında gelişmeli. Aksi durumda okulların başındaki yetkililerin tutumlarına göre şekillenmiş, birbirlerine farklılaşmış kurumlar haline gelir”. (5-9 yıl), K43, Yüksek Lisans

Tablo 16. “Eğitim Araştırmalarına Aktif Olarak Katılmak ve Kendi Sınıfınızda Uygulama Yapmak İster Misiniz?” Sorusuna Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Evet	139	95%
Hayır	7	5%
Toplam	146	100%

Öğretmenlerin neredeyse tamamı eğitim sürecine katkı sağlayacağı takdirde aktif olarak katılmak isteyebileceklerini belirtmiştir. %5’i bu soruya olumsuz yanıt vermiştir. Öğretmenler eğitimin niteliğini artıracak, sorunları çözmeye yönelik her etkinliğe katılabileceklerini ifade etmiştir.

Bu soruya verilen cevaplardan bazıları;

“İmkanlar ölçüsünde tabii ki katılmak isterim, öğrenciye fayda sağlayacaksa seve seve”. (10+yıl), K29, Lisans

“Verimli eğitim sağlayacak her etkinliğe açığım fakat zamanımız bunun için yetersiz. Bir yıllık plan doğrultusunda sürekli koşturma halinde derslerimizi işliyoruz”. (5-9yıl), K78, Lisans

Tablo 17. Ülkemizdeki Eğitim Araştırmalarının Gelişip Pratikte Daha Fazla Yankı Bulması İçin Önerilere Dair Bulgular

Kodlar	n	%
Öğretmenlerin Teşvik Edilmesi	57	39%
Üniversite-Okul İş birliği	41	28%
Çalışmaların Uygulanabilirliği	28	19%
Eğitim Paydaşlarının Etkileşimi	20	14%
Toplam	146	100%

Öğretmenlerin %39’u öğretmenlerin bu konuda teşvik edilmesi gerektiğini, yapılan önemli çalışmaların ödüllendirilebileceğini ifade etmiştir, %28’i Üniversiteler ve öğretmenlerin aktif iş birliği sağlaması gerektiğini, %19’u çalışmaların uygulamaya yönelik gerçek sorunları çözmeye yönelik olması

gerektiğini, son olarak %14'ü ise eğitimin tüm paydaşlarının etkileşim içerisinde olması gerektiğini vurgulamıştır.

Bu soruya verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

“Ülkemizde eğitim araştırmaları genelde yapıldıktan sonra dergilerde çürümeye bırakılıyor. Okullarda aktif olarak kullanılması için öğretmenlerin teşvik edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yeni mezun öğretmen arkadaşların da bu alanda çalışmalar yapabilmesi ve kendini geliştirmesi gerekir. Meslekte daha eski olan öğretmenlerimiz daha geleneksel eğitim anlayışına sahipler her ne kadar seminer döneminde bu araştırmalar öğretmenlere aktarılmaya çalışılsa da bireysel olarak öğretmenlerin eğitim araştırmalarını takip etmesi ve alanıyla ilgili gelişmeleri yakından izlemesi sınıf içindeki öğretim durumuna büyük katkı sağlar. MEB bununla ilgili eğitimin tüm paydaşlarının yer aldığı çevrimiçi bir platform oluşturabilir”. (1-4yıl), K142, Yüksek lisans.

“Bilimsel araştırma ağı kurulmalı ve öğretmenler araştırmaya teşvik edilmelidir”. (5-9yıl), K63, Lisans

“Pratikte daha fazla yankı uyandırması için kapsamlı denemeler yapılmalıdır. Bu denemelerin uygulanabilirliğine eğitimin tüm paydaşlarıyla birlikte karar verilmelidir”. (5-9yıl), K76, Lisans

“Araştırmacılar, çalışmalarını sadece kendi kariyerleri için değil, doğrudan eğitimin faydasına olacak şekilde yapılmalı. Bakanlık da teşvikte bulunmalı ve sonuçların tartışılacağı, değerlendirileceği ortamlar oluşturulmalı”. (10+yıl), K10, Lisans

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşen dünyada yaşamla ilgili demokratik değerlerle donatılmış, sorun çözme ve karar verebilme becerilerine sahip, üretken ve nitelikli bireyler yetiştirmek eğitimin temel amacı haline gelmiştir. Bu amacın gerçekleşmesinde şüphesiz en büyük görev eğitim paydaşlarından olan öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin kendilerinden beklenen yeterliliğe ve araştırmacı kültüre sahip olmalarının yanı sıra mevcut eğitim araştırmalarını kullanmalarının mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerine olumlu katkı sağlayacağı bilinmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre, görüşme yapılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına karşı genel tutumları olumlu şeklidedir. Ölçeğin (EATÖ) alt boyutlarına bakıldığında, sosyal bilgiler öğretmenleri eğitim araştırmalarının gerekli görmekte, eğitim araştırmalarına çok değer vermekte ancak eğitim araştırmalarının uygulanabilir olmadığını düşünmektedirler.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutumunu ölçen ankete verdiği cevaplar bakımından; cinsiyetlerinden, eğitim seviyelerinden ve mesleki deneyimlerinden kaynaklanan bir farklılık yoktur. Yani kişinin cinsiyeti, eğitim seviyesi ve mesleki deneyimine göre verdiği cevaplar anlamlı şekilde değişmemektedir. Ancak literatürde öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı tutumlarını cinsiyet değişkeni açısından inceleyen çalışmalara bakıldığında çelişkili bulguların olduğu dikkati çekmektedir. Örneğin; İlhan vd. (2015) tarafından fen bilgisi öğretmen adaylarının eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı bir çalışmada, kadın öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Kahraman ve Köleli'nin (2017) farklı branşlardan öğretmenlerle yürüttüğü çalışmasında ise erkek öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı tutum puan ortalamasının kadın öğretmenlerin tutum puan ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarında cinsiyet değişkenine göre farklı sonuçlar elde

edilmiştir. Bu nedenle, eğitim araştırmalarına karşı tutumda cinsiyetsel farklılığı aydınlatarak benzer çalışmaların tekrarlanması gerektiği söylenebilir.

Bir diğer değişken olan görev yapılan şehir değişkenine bağlı olarak ise anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılık anketin eğitim araştırmalarına değer verme ve eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği kısımlarında olmakla beraber farklılık Rize ili lehinedir. Yani Rize ili öğretmenleri eğitim araştırmalarına, diğer iki şehre kıyasla daha çok değer vermekte ve daha uygulanabilir bulmaktadır. Rize ilinden sonra ikinci sırada olan il Trabzon'dur, üçüncü ve son sıradaki il ise Artvin'dir. Çalışmada il bazında ortaya çıkan bu farklılığın sebebi derinlemesine incelenememiştir.

Çalışmanın nitel kısmını oluşturan görüşme formunun analizinden daha detaylı bulgular elde edilmiştir. Örnekleme oluşturan sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını, okullardaki eğitim-öğretim sürecinde ortaya çıkan problemleri çözmeye yönelik araştırmalar olarak tanımladığı görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarının sınıflardaki eğitim-öğretim sürecine katkı sağlamayacağı düşüncesinin altında ise bu araştırmaların akademik dille yazıldığı, öğretmenlerin anlayabileceği şekilde raporlanması gerektiği görüşü yatmaktadır. Bir diğer dikkat çeken nokta ise ders materyallerine ulaşma ihtiyacıdır. Araştırmacıların özellikle öğretmenlerin uygulamada yaşadıkları sorunları giderebilecek ders materyalleri geliştirmeyi hedeflemesinin ve çalışmalarını öğretmenlerin anlayabileceği, ulaşabileceği şekilde raporlaştırmasının, öğretmenlerin eğitim araştırmalarını daha yakından takip etmelerine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

Görüşme bulgularına göre örneklemdaki öğretmenlerin araştırmalardan haberdar olmak amacıyla bilimsel yayınlar ve çevrimiçi kaynaklara ulaşmada bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Kullanım sıklığı bakımından öğretmenlerin eğitim araştırmalarına ulaşmada kuramsal kaynaklardan ve bilimsel yayılardan ziyade pratik internet kaynaklarını tercih ettiği görülmektedir. Ülkemizde Yavuz (2009) tarafından yapılan bir başka araştırmada da internetin öğretmenler arasında yenilikleri takip etmede ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Bu durumda MEB ve

bilimsel araştırma kurumlarının bilgi paylaşımı anlamında internet imkânlarını daha etkin bir şekilde kullanmaya odaklanmalarının faydalı olacağı düşünülebilir.

Katılımcıların %43'lük büyük bir kısmı eğitim araştırmalarının uygulanabilir olmadığı yorumunda bulunmuş, okuldaki fiziki şartların uygulama yapmaya elverişsiz olduğu düşüncesinde olduğunu ifade etmiştir. Müfredat yoğunluğu ve zaman problemi de bir diğer vurgulanan noktadır. %7'si eğitim araştırmalarının eğitim-öğretim sürecine katkı sağlamayacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Son olarak %3'ü eğitim araştırmalarına erişmekte problem yaşadıklarını, erişilebilirliğin olmadığını dile getirmiştir. Buna bağlı olarak öğretmenlerin araştırma kültürüne ve sonuçlarını anlayabilme yeterliliğine sahip olmasının, araştırma bulgularının eğitim öğretim sürecinde uygulamaya geçirilmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Değişkenler açısından bakıldığında ölçeğe verilen cevaplar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamasına rağmen görüşme sorularına verilen cevaplara göre yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş öğretmenlerin lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha fazla uygulanabilir bulduğu görülmüştür. Benzer şekilde katkı sağlamayacağı düşüncesine sahip öğretmenler öğrenim durumu lisans düzeyinde olan ve mesleki deneyimi 10+ yıl olan öğretmenlerdir.

Katılımcılar tarafından araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını kullanmada yaşanan sorunların en başında yine müfredat yoğunluğu ve zaman sebep olarak gösterilmiştir. Zaman planlanmasının iyi yapıldığı ve iş yoğunluğunun azalması durumunda, öğretmenlerin eğitim araştırmalarını daha fazla takip edebilecekleri fikrinde oldukları görülmüştür. Bu çalışmada haftalık ders yükünü belirleyen bir değişken bulunmamaktadır, fakat Kahraman ve Köleli (2017) benzer çalışmasında haftalık ders yükündeki artışla birlikte öğretmenlerin tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığını ortaya koymuştur.

Yine bulgulara ortaya çıkan başka bir görüş de okullarda araştırma yapmanın, araştırma sonuçlarına göre uygulamalarda bulunmanın, okul yönetimi ve merkezi idare tarafından teşvik edilmediğidir. Katılımcıların %75'ine göre

araştırma bulgularını kullanmada kendi okulları diğer okullardan farklılık göstermemektedir. Fakat %25'i ise kendi derslerinde farklılık gösterdiğini, sonuçları kazanımlara ve zamana uygun olarak kullanmaya çalıştıklarını, bazen de hiç kullanamadıklarını ifade etmiştir. Değişkenlere bağlı olarak yüksek lisans öğrenimi gören öğretmenlerin araştırma bulgularını kullanmada daha istekli ve girişimci oldukları gözlemlenmiştir.

Görüşme yapılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakını sınıf içerisindeki kararların okul yönetimi ve velilerle etkileşim içinde birlikte alınması gerektiğini vurgulamıştır. Sınıf içindeki karar yetkisinin kendilerinde olması gerektiğini düşünen öğretmenler, eğitimle ilgili kararların şartlara göre özel olması gerektiğini, öğretmenin daha özgür olabileceği bir eğitim sürecinde, araştırma faaliyetlerinin de daha iyi gerçekleşeceğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin neredeyse tamamı eğitim sürecine katkı sağlayacağı takdirde aktif olarak eğitim araştırmalarına katılmak isteyebileceklerini belirtmiştir. %5'i bu soruya olumsuz yanıt vermiştir. Öğretmenler eğitimin niteliğini artıracak, sorunları çözmeye yönelik her etkinliğe katılmaya gönüllü olduklarını ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenler, eğitim araştırmalarının pratikte daha fazla yankı uyandırabilmesi için, öğretmenlerin araştırmaya ve araştırma bulgularına göre ders işlemeye teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Üniversitelerle okulların iş birliği içerisinde projeler yapması, bununla birlikte eğitimin tüm paydaşlarının etkileşim halinde olması gerektiği bir diğer dikkat çeken noktadır. Verilen cevaplar doğrultusunda üniversite-okul iş birliği ile araştırmaların uygulanabilirliğinin artacağı görüşü dikkat çekmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin, eğitim araştırmalarına yönelik olumlu tutumlarının, uygulamaya yansımadağı, bir başka deyişle araştırmalara ulaşma, takip etme ve uygulama yeterliliklerinin istenilen düzeyde olmadığı görülmüştür. İlgili literatüre bakıldığında, bu konuda yapılan çalışmaların az sayıda olduğu görülmüştür. Yapılan sınırlı sayıda çalışmalarda da, bu çalışmayla benzer sonuçların ortaya çıktığını görmek mümkündür. Araştırma-

uygulama arasındaki bu boşluğun giderilmesi için, bu sonuçların altında yatan sebepleri derinlemesine inceleyen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Görüşmelerden elde edilen bulgulara göre eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği oldukça önemli bir tartışma konusudur. Üniversitelerde eğitim ve öğretimle ilgili araştırmalar yapan araştırmacılar ve eğitimciler, bunların uygulamadaki sorunların çözümüne katkı sağlamasını ve özellikle de pratikte yankı bulmasını hedeflemektedirler (Küçük, 2002). Bu çalışmanın bulgularına göre de araştırma ve uygulama arasında bir boşluk olduğu, öğretmenlerin üniversite eğitimi sonrasında eğitim araştırmalarına dair okuma ve araştırma yapmadığı, müfredat, zaman ve fiziki şartlar gibi nedenlerle uygulama imkânı bulamadığı sonucuna varılmıştır.

MEB ve üniversitelerin iş birliği çerçevesinde, öğretmenlerin etkinlik hazırlama ve materyal tasarımı gibi hizmet içi eğitimler almaları, eğitim araştırmalarını takip etme ve sınıf içi eğitim-öğretim süreçlerinde uygulamalarının artmasına ve öğretmenlerin araştırma kültürüne sahip olmalarına katkı sağlayacaktır. Eğitim araştırmalarında aktif olarak bulunan ve aktif olarak sınıflarında uygulama yapan öğretmenlerin MEB tarafından teşvik edilmesi, eğitim araştırmalarının daha fazla dikkat çekmesine fayda sağlayabilir. Araştırma-uygulama arasındaki boşluğun en büyük sebebi olarak gösterilen müfredat yoğunluğu ve zaman yetersizliği, program geliştiriciler tarafından dikkate alınıp, sını içi uygulamalar göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenebilir.

Eğitim araştırmalarının, pratikte yankı bulabilmesi için teorilerle deneyimleri birleştiren araştırmaların ve yayınların eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenlerin anlayabilecekleri düzeyde raporlaştırılıp, düzenli olarak okullara ulaştırılması sağlanmalıdır. Okullarda, öğretmenlerin eğitimle ilgili yapılan araştırmaları okuyup, üzerine tartışabilmeleri için etkili çalışma ortamları hazırlanmalıdır.

Bu sonuçlar ışığında öğretmen adaylarının lisans döneminde bilimsel araştırmalarla tanışmaları ve küçük çaplı projeler yapmaları, lisansüstü eğitime devam etmeleri ve görev yapmakta olan öğretmenlerin hizmet içi eğitimler yoluyla araştırma becerilerini ve yeterliliklerini geliştirmeleri, eğitim

araştırmalarını takip etme, anlama ve uygulamalara yansıtma düzeylerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir. Üniversite iş birliği ile bilimsel araştırma süreci ve sonuçları hakkında bilgilendirilmeleri, araştırmacılarla öğretmenlerin birlikte çalışarak araştırma yapmaları, araştırma-uygulama arasındaki boşluğun giderilmesine ciddi bir katkı sunacaktır.

KAYNAKLAR

- Akyüz, (2008). *Türk eğitim tarihi* (13.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan, V., Şimşek, S. ve Armağan Erbil, B. (2019). Karma yöntem: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), 559-582. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.5m
- Ateş, S. ve Yıldırım, K. (2015). Türk öğretmenlerin gözüyle eğitim araştırmalarının uygulamaya yansıma durumu. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(29), 110-132.
- Ata, B. (1998). “*John Dewey ve Türkiye’de İlköğretimde Tarih Öğretimi (1923-1930)*” Atatürk ’ün Cumhuriyetin İlanından Sonraki Hedefleri Sempozyumu, Kocaeli Üniversitesi ile Atatürk Araştırma Merkezi, s. 57-77.
- Balcı, A. (2009) *Sosyal Bilimlerde Araştırma* (7. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler* (Genişletilmiş 8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Baltacı, A. (2018). “Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme”. *BEÜ SBE Dergisi*,7(1), 231-274.
- Bilgili, A., S. (2008). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Binbaşioğlu, C. (1982). *Eğitim Düşüncesi Tarihi*. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.
- Broekkamp, H.,& van Hout-Wolters, B. (2007) The gap between educational research and practice: A literature review, symposium, and questionnaire Educational. *Research and Evaluation*, 13(3), 203 - 220.

- Budak, L., Budak, Ç. (2014). Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne İlkokul Programları (1870–1936). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181 (181), 51 - 68. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21491/230369>
- Büyüköztürk, Ş. "İlköğretim okulu öğretmenlerinin araştırma yeterlikleri." Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi 18.18 (1999): 257-269.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2007). Designing and conducting mixed methods research (1.Baskı). London: Sage Publications Ltd.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V.L. (2014). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. çev. S. B. Demir. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çepni, S., ve Küçük, M. (2002, May). *Science Teachers' Learning in a Collaborative Action Research Group*. First International Conference On Education: Changing Times, Changing Needs, Faculty of Education Eastern Mediterranean University Gazimağusa, TRNC.
- Çepni, S. ve Küçük, M. (2002, Eylül). *Fen bilgisi öğretmenlerinin eğitim araştırmaları hakkındaki düşünceleri*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Çiftçi, A. (2008). *Vatandaşlık bilgisi demokrasi ve insan hakları*. 3. Baskı, Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık
- Demirtaş, H., Cömert, M., ve Özer, N. (2011). *Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları*. Eğitim ve Bilim, 36(159), 96-111.
- Doğanay, A. (2004). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Ekiz, D. (2006). Sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına karşı tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, (Mayıs 2006, s.56).

- Encyclopedia Britannica. (2012c). John Dewey. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/160445/John-Dewey> adresinden 05.08.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Encyclopedia Britannica. (2012d). Johann Friedrich Herbart. [http://www.britannica.com/EBchecked/topic/262683/Johann-Friedrich Herbart](http://www.britannica.com/EBchecked/topic/262683/Johann-Friedrich-Herbart) adresinden 05.07.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Eren, E. (2000). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul. Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ertürk, E. (2017). Bilimsel Psikolojinin Tarihsel Süreci Üzerine. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (14), 161-180.
- Geçit, Y . (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Yaklaşımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 1 (2) , 176-185
- Gitlin, A., Barlow, L., Burbank, M. D., Kauchak, D., & Stevens, T. (1999). *Pre-service Teachers' Thinking On Research: Implications For Inquiry Oriented Teacher Education, Teaching and Teacher Education*, 15, 753-769.
- İlhan, N., Şekerci, A. B., Sözbilir, M. ve Yıldırım, A., (2013) *Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. Cilt: 04, Sayı: 08, 2013, 31-56
- İnceoğlu, M., (1993). *Tutum Algı İletişim*. Ankara: Verso Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İstanbul. Evrim Yayınevi.
- Kahraman, S., Köleli, E. (2017) Öğretmenlerin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 12, No. 23, 35-55
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma teknikleri ve istatistik yöntemleri*. Tekışık Matbaası.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (22. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Korkmaz Ö., Şahin A. ve Yeşil R. (2011). Öğretmenlerin bilimsel araştırmalara ve araştırmacılara ilişkin düşünceleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 8, 75-78.
- Kutu, H. ve Sözbilir, M. (2011). Öğretim materyalleri motivasyon anketinin Türkçeye uyarlanması: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 5(1), 292-312.
- Küçük, M. (2002). “Hizmet-içi Aksiyon Araştırması Kurs Programının Fen Bilgisi Öğretmenlerine Uygulanması: Bir Örnek Olay Çalışması”, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Miles, M.B. ve Huberman A.M, *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook. 2nd Edition. SAGE Publications*, Calif. 1994.
- Neuman, W. L. (1994). *Social research methods* (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Öztürk, C. (2004). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler arası Bir Bakış, (Edt. Cemil Öztürk), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara
- Robbins, S. (1994) *Örgütsel Davranışın Temelleri* (Çev: Sevgi Ayşe Öztürk) Eskişehir ETAM Basım Yayın.
- Sarı, M. (2006). *Araştırmacı öğretmen: öğretmenlerin bilimsel araştırmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6(3), 847-887.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (5.Baskı). Boston: Pearson Education.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (3.Baskı) Ankara: Nobel.

- Tazebay, A., Çelenk, S., Tertemiz, N. ve Kalaycı, N. (2000). *İlköğretim Programları ve Gelişmeler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tezbaşaran, A.A. (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: *Türk Psikologlar Derneği*.
- Turan, R. ve Ulusoy, K. (2010). *Sosyal bilgilerin temelleri*. 1. Baskı, Ankara: Maya Akademi.
- Uzun, N. ve Sağlam, N. (2006). Orta Öğretim Öğrencileri İçin Çevresel Tutum Ölçeği Geliştirme ve Geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (30), 240-250.
- Ülken, H.Z. (1999). *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi*. İstanbul: Ülken Yayıncılık.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45(45), 109-127.
- Yavuz, M. (2009). Eğitim araştırmaları ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerinin analizi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, s. 143-158.
- Yeşiltaş, N. K., ve Kaymakçı, S. (2009). John dewey’nin eğitim anlayışı ve sosyal bilgiler eğitimine yönelik bazı örnek uygulamaları. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 227-242.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A., İlhan, N., Şekerci, A.R., ve Sözbilir, M. (2014). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını takip etme, anlama ve uygulamalarda kullanma düzeyleri: Erzurum ve Erzincan örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 81-100.

EKLER

Ek-1: Eğitim Araştırmaları Tutum Anketi

Sevgili Öğretmenler,

Aşağıda anket soruları ile elde edilen bilgiler araştırma amaçlı olup, araştırma raporlarında sizlerin tanınmasına yol açacak hiçbir bilgiye yer verilmeyecektir. Bu konuda göstereceğiniz ilgi ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

EĞİTİM ARAŞTIRMALARI TUTUM ANKET

Adınız Soyadınız:

Cinsiyetiniz ☐ Kadın ☐ Erkek

Eğitim Durumu ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans /Doktora

Mesleki Deneyiminiz ☐ 1-4 Yıl ☐ 5-9 Yıl ☐ 10 +

Şehir ☐ Rize ☐ Trabzon ☐ Artvin

Aşağıda verilen ilgili ifadelere katılma derecenizi “**Hiç Katılmıyorum**” (1)’den “**Tamamen Katılıyorum**” (5)’ a doğru derecelendirerek işaretleyiniz.

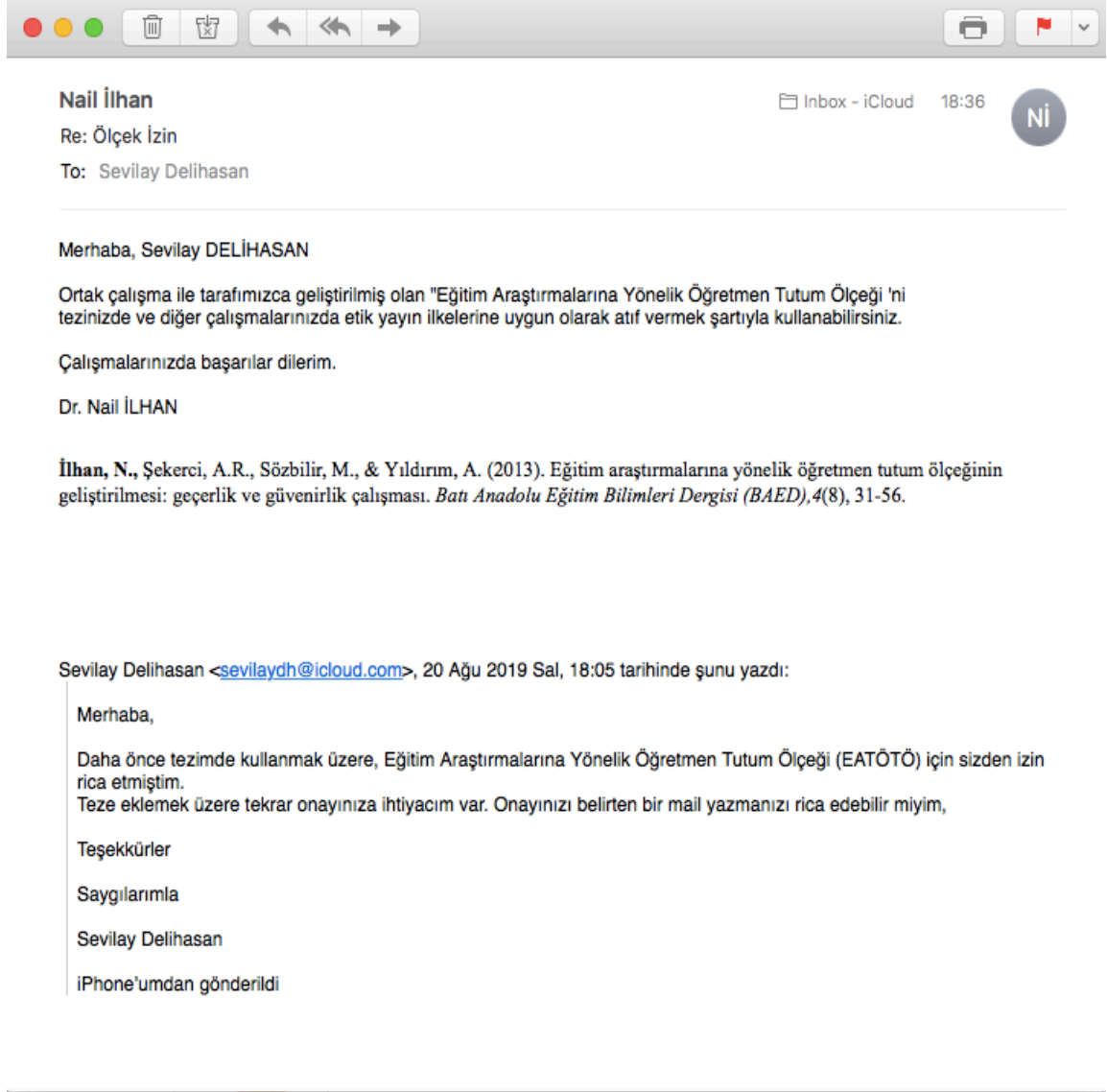
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Eğitim araştırmaları derslerde kullanabileceğim yararlı bilgiler sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Eğitim ile ilgili bilimsel yayınlar (tez, makale, kitap vb.) eğitimin kalitesinin artmasına katkı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Eğitim araştırma bulgularına göre sınıfta ders işlemek bana zevk verir.	☐	☐	☐	☐	☐

4	Akademisyenlerin yaptığı eğitim araştırmaları sadece kendi kariyerlerini yükseltmek amacıyla yapılan araştırmalardır.	☐	☐	☐	☐	☐
5	Eğitim araştırmalarından elde edilen verilere göre ders işlediğimde konular yetişmez.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Öğretmenler eğitim araştırma bulgularından yararlanmalıdırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Eğitim araştırmaları ile ilgili seminerlerden hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Eğitim ile ilgili bilimsel yayınların (tez, makale, kitap vb.) yüzeysel olduğu kanısındayım.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Nitelikli bir öğretmen olmak için eğitim araştırmalarından yararlanmak gerekir.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Yapılan eğitim araştırmaları öğretim programlarının geliştirilmesi ve yenilenmesine katkı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Eğitim ile ilgili bilimsel araştırmaların yapılması gereklidir.	☐	☐	☐	☐	☐
12	Eğitim araştırmalarından haberdar olmak önemlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Eğitimde yapılan çalışmaların sonuçlarına göre ders işlemek zaman kaybıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
14	Yapılan eğitim araştırmaları öğretim programlarının geliştirilmesi ve yenilenmesine katkı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
15	Yapılan eğitim araştırmalarının uygulanabilir olduğuna inanmıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Eğitim araştırmaları öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
17	Seminerlerde anlatılan eğitim ile ilgili araştırma bulguları fayda sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
18	Eğitim araştırmalarının okul ortamında uygulanabilirliği yoktur.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Eğitim araştırmalarının bulgularına göre ders işlenmesi öğrencilerin başarılarını düşürür.	☐	☐	☐	☐	☐
20	Öğretim sürecinde konuya göre öğretim model, yöntem ve teknik seçiminde eğitim araştırma bulguları benim için önemli bir yere sahiptir.	☐	☐	☐	☐	☐

Ek-2: Görüşme Soruları

1. Eğitim araştırması nedir?
2. Eğitim araştırmalarının sınırlılıkları nelerdir?
3. Sosyal Bilgiler eğitimiyle ilgili yapılan araştırma sonuçları, sınıfınızdaki öğretiminizi nasıl etkilemektedir?
4. Eğitim araştırmaları kimler tarafından yapılmaktadır ve bunlara nasıl ulaşılabilir?
5. Eğitim araştırmalarının sonuçlarını kullanma bakımından okulunuz diğer okullardan farklılıklar gösteriyor mu?
6. İçinde bulunduğunuz sosyal şartlar araştırma yapmanızı nasıl etkilemektedir?
7. Kendi okulunuz ve sınıfınızla ilgili kararların alınmasında yetkili kişiler kimler olmalıdır?
8. Bu durum, araştırma yapmanızı ve mevcut araştırmaları kullanmanızı nasıl etkiler?
9. Eğitim araştırmalarına aktif olarak katılmak ve kendi sınıfınızda araştırma yapmak ister misiniz?
10. Ülkemizdeki eğitim araştırmalarının gelişip pratikte daha fazla yankı bulabilmesi için önerileriniz nelerdir?

Ek-3: Ölçek Kullanım İzni

Ek-4: Milli Eğitim Bakanlığı İzni

	T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Sayı : 81576613/605.01/24871830	25.12.2018
Konu: Araştırma Uygulama İzni	
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)	
İlgi: a) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 26/12/ 2018 tarihli ve 87374136-302.08.01-E.2697 sayılı yazısı b) Milli Eğitim Bakanlığının 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 (2017/25) sayılı genelgesi	
İlgi (a) yazı ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sevilay DELİHASAN'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutum ve Görüşlerine Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmış olduğu veri toplama araçlarının Trabzon, Rize ve Artvin illerinde bulunan her tür ve derecedeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlere uygulanmasına yönelik izin talebi Genel Müdürlüğümüzce incelenmiştir. Denetimi il, ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılmış veri toplama aracının ilgi (b) genelge doğrultusunda uygulanmasına izin verilmiştir. Gereğini bilgilerinize rica ederim.	
Güvenli Elektronik İmza Aslı ile Aynıdır 25.12.2018 Sevda BERK TEN	Aaif YILMAZ Genel Müdür V.
Ek: Veri Toplama Aracı (2 Sayfa)	
Emniyet Mahallesi Mikas Sokakı No:8 06550 Yenimahalle-ANKARA Telefon No: (0 312) 296 91 00 Faks (0 312) 243 51 36 E-Posta: yegitlik@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://yegitlik.meb.gov.tr	
Bilgi için: Sevgi KARABULUT Dr. Adilla DEMİREK Öğretmen Koculuğu Telefon No: (0 312) 296 95 82	
Bu elektronik elden imza ile onaylanmıştır. http://emim.meb.gov.tr adresinden 54d3-8396-3241-8e84-132a kodu ile teyit edilebilir.	

ÖZ GEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Sevilay Delihasan		
Doğum Yeri ve Yılı	Rize - 1991		
Medeni Durumu	Bekar		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce- Orta Seviye		
Öğrenim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lisans	2010	2014	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Yüksek Lisans	2016	2019	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doktora			
Çalıştığı Kurum (/lar)		Başlama - Ayrılma Yılı	
1. Yamantürk Ortaokulu		2015	2016
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayınlar	Geçit Y., Delihasan S., "Learning styles candidates of geography teaching", Procedia - Social and Behavioral Sciences , vol.120, pp.621-628, 2014 Yangın S. , Geçit Y. , Delihasan S., Öğretmen Adaylarının Hidroelektrik Santraller Konusundaki Görüşleri. Marmara Coğrafya Dergisi , 0 (26) , 124-146, 2013 Delihasan S., Çorapçı S., Beldağ A. , ""Değerler Eğitimi Uygulamaları: 6. Ve 7. Sınıf Öğrencileri İçin Etkinlik Örnekleri", VI. International Congress on Research in Education (ICRE), RİZE, TÜRKİYE, 13-15 Ekim 2016, pp.7-7		
Aldığı Ödüller			
İletişim (e-posta)	sevilaydh@icloud.com		